

2018

PİYASA

ANALİZLERİ

DOKUMAN NO: DD-009

Yayın Tarihi : 16.10.2015

Yayın No: 1

Rev. Tarihi: 27.06.2019

Rev. No: 3

İÇİNDEKİLER	
	SAYFA NO
1.FINDIK İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	2
2.ÜRETİM	3
2.1-DÜNYA ÜRETİMİ	3
2.2-TÜRKİYE ÜRETİMİ	5
3.TÜKETİM	10
3.1-DÜNYA TÜKETİMİ	10
3.2-TÜRKİYE TÜKETİMİ	10
4.İHRACAT	10
4.1-DÜNYA İHRACATI	10
4.2-TÜRKİYE İHRACATI	11
5.FİYAT	13
5.1-ALIM FİYATLARI	13
5.2-İHRAÇ FİYATLARI	16
5.3-BORSA FİYATLARI	17
6.TÜRKİYE FINDIK REKOLTESİ	18
7.GİRESUN FINDIK REKOLTESİ	19
8.GİRESUN İLİ FINDIK ÜRETİM ALANLARI	21
9.FINDIK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	22
10.BASINDAN FINDIK İLE İLGİLİ BAŞLIKLAR	24

1-FINDIK İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Fındık, Fagales takımının Betulaceae familyasının Coryleae alt familyasının, Corylus cinsine girer. Meyvecilik bakımından önemli olan ve ekonomik olarak kültürü yapılan türler, Corylus Avellane L. (Adi fındık), Corylus Colurna L. (Türk fındığı) ve Corylus Maxima Mill. (Lambert fındığı) dır. Ayrıca çeşitli türlerin melezleri önem kazanmaktadır.

Fındık kültürünün Türkler arasında yayılmasının üç devre içerisinde olduğu bildirilmektedir. Birinci devre, Türklerin Orta Asya’ da oldukları devredir, orada fındığa “kosık” ya da “koşuk” denilmektedir. İkinci devre, Batı Türklerinin fındık için “çetlevük” sözünü kullandıkları devredir. Üçüncü devrede ise, Anadolu Türkleri fındığı Arap etkisi ile “bunduk” ve bundan değiştirerek “fındık” şeklinde adlandırmışlardır.

Fındık Dünya üzerinde 36-41 enlemlerinde yetişebilen ve kendine özgü iklime ihtiyaç duyan bir bitkidir. Kıyılardan en çok 30 km içerlerde ve yüksekliği 750 – 1800m yi geçmeyen yerlerde yetiştirilir.

Türkiye dünyanın en önemli fındık üretici ülkesi olup, dünya fındık üretiminin yaklaşık %75’i, ülkemiz tarafından gerçekleştirilmektedir. Ülkemizin Karadeniz Bölgesi fındık üretimi bakımından elverişli ekolojik şartlara sahiptir. Fındık, kış mevsiminin ılık geçtiği nemli ve humuslu toprağı sever ve yıllık yaklaşık 1000-2000 mm kadar yağış ister.

Ülkemiz ekonomisinde önemli bir yeri olan fındık, başta Giresun, Ordu, Trabzon ve Rize olmak üzere Karadeniz’e kıyısı olan hemen her ilde yetiştirilmektedir. Fındığın ilk defa Giresun’da kültüre alındığını belirten kaynaklar vardır. Yoğun olarak Karadeniz Bölgesinde 16 il başta olmak üzere ülkemizin 39 ilinde üretilmektedir. Fındık yetiştiriciliğı aile işletmeciliğı şeklinde yapılmaktadır. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı verilerine göre, ekonomik olarak 400 bin aile yaklaşık 700 bin hektar alanda fındık üretimiyle uğraşmaktadır.

Fındık bölge ekonomisi için temel unsur olmakla beraber yalnız ekonomik olarak değil, aynı zamanda sosyolojik olarak da ele alınması gereken bir üründür.Kırsal yaşamın sürdürülmesi ve kırsal nüfusun yerinde istihdamı ülkemiz için son derece önemlidir. Göç olgusunun yarattığı çarpık kentleşme ve gelir dağılımındaki eşitsizliğin yarattığı sosyal sorunlar, kırsal kalkınma politikaları ile çözümlenebilecektir. Bu yönüyle fındık dışında bir alternatif üretim imkanı görülmeyen, arazi yapısı nedeniyle hayat şartlarının zor olduğu Karadeniz coğrafyasında, kırsal yaşamın sürdürülebilir kılınmasında ve göçün önlenmesinde fındık ürünü yegane araç olarak kendini göstermektedir.

Fındık meyvesi bir yemiş olarak tüketilmekle birlikte dondurma, pasta, helva, bisküvi, tatlı yapımlarında ve özellikle çikolata endüstrisinde geniş ölçüde kullanılmaktadır.Ayrıca, fındık kabuğı yakıt olarak kullanılmasının yanında çeşitli sanayi kollarında (sunta, yer muşambaları, plastik, boya, parlatma yağı vs.) hammadde olarak kullanılmaktadır.

Fındık sağlıklı beslenme açısından büyük dönem taşıyan besin öğelerini taşımaktadır. TÜBİTAK Marmara Bilimsel ve Endüstriyel Araştırma Merkezi Gıda ve Soğutma Teknolojileri Araştırma Bölümünde bu konuda yürütülen kapsamlı çalışmalar sonuçlanmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre fındığın genel kimyasal bileşimi (g/100g) esas alınarak şöyle oluşmaktadır. Fındığın genel kimyasal bileşiminde protein 16.2 g, nem 4.6 g, yağ 62.7 g, karbonhidrat 11.6 g, selüloz 2.7 g, kül 2.2 g bulunmaktadır.

Fındık ayrıca önemli bir vitamin ve mineral kaynağıdır. 100 gram iç fındıkta 0,33 mg B1 vitamini, 0,12 mg B2 vitamini, 0,24 mg B6 vitamini, 31,4 mg E vitamini ve ayrıca az miktarda A ve C vitaminleri bulunurken; mineral olarak 5,8 mg demir, 160,0 mg kalsiyum, 2,2 mg çinko, 655,3 mg potasyum, 2,1 mg sodyum, 161,2 mg magnezyum, 1,3 mg bakır ve 5,1 mg manganez bulunur. Zengin bir besin maddesi olan fındığın 100 gramı 725 kalori sağlamaktadır. Fındık bu özellikleri nedeniyle beden ve zihin yorgunluğunu giderici, enerji verici, kalp ve damar sağlığını koruyucu özellikle sahip bir üründür.

2-ÜRETİM

2.1-DÜNYA ÜRETİMİ

Fındık bademden sonra dünyada en yaygın yetiştiriciliği yapılan sert kabuklu meyvedir. Fındığın kültür çeşitleri; Türkiye, İtalya, İspanya, ABD, Gürcistan, Azerbaycan, Çin, İran, Şili, Avustralya ve Fransa'da yetiştirilmektedir. Bu ülkelerin yanı sıra Polonya, Yunanistan, Hırvatistan, Tacikistan, Özbekistan, Rusya Federasyonu, Kırgızistan, Portekiz, Beyaz Rusya, Moldova, Ukrayna, Tunus, Slovenya, Slovakya, Moldova, Suriye, Kıbrıs, Arjantin, Avusturya, Estonya, Yeni Zelanda, Romanya ve Kamerun gibi ülkelerde de az da olsa fındık üretilmekte ve üretimin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Dünya fındık üretimi, 1960'lı yıllarda yaklaşık 250 bin ton civarında iken, son yıllarda 900 bin tona yaklaşmıştır. İklim şartlarının uygun gittiği yıllarda Dünya fındık üretimi bir milyon tonu geçmektedir.

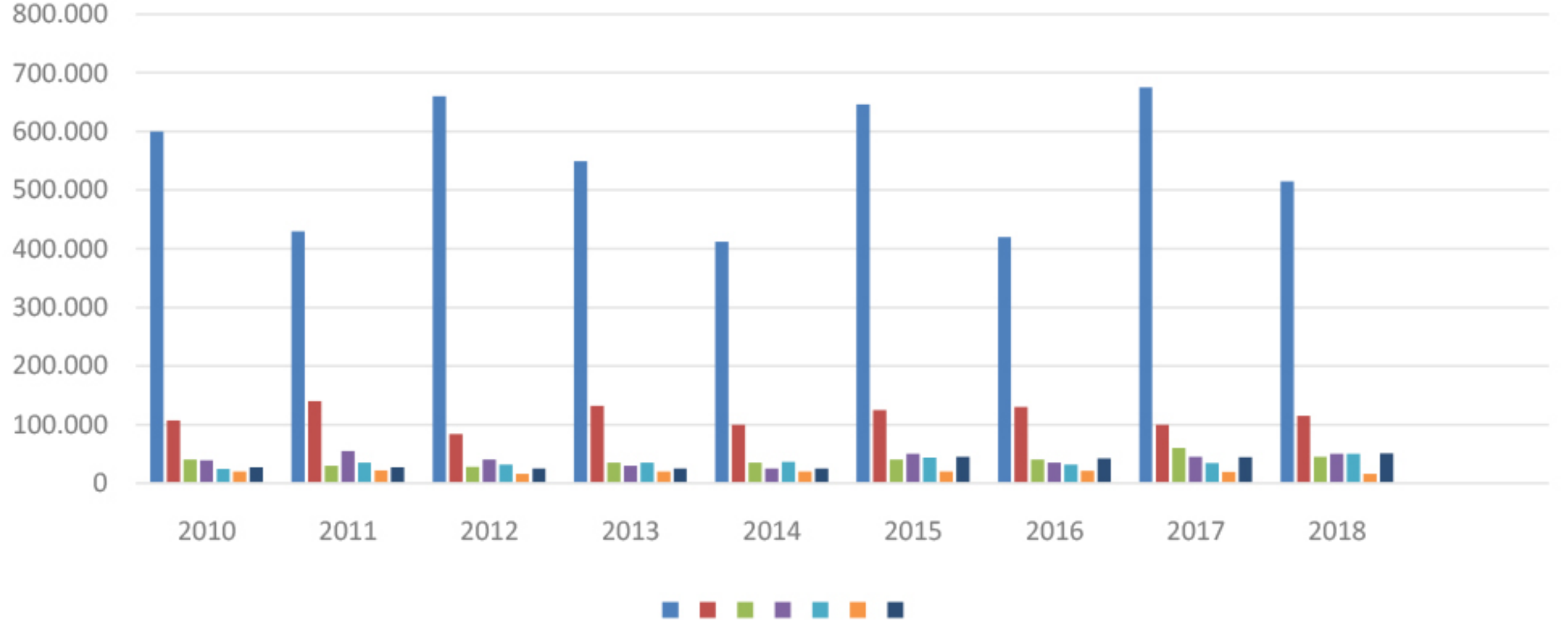
DÜNYA FINDIK ÜRETİMİ (TAHMİNİ / TON)									
ÜLKELER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
TÜRKİYE	600.000	430.000	660.000	549.000	412.000	646.000	420.000	675.000	515.000
İTALYA	107.000	140.000	84.000	132.000	100.000	125.000	130.000	100.000	115.000
GÜRCİSTAN	40.000	30.000	28.000	35.000	35.000	40.000	40.000	60.000	45.000
AZERBAYCAN	39.000	55.000	40.000	30.000	25.000	50.000	35.000	45.000	50.000
ABD	24.500	35.000	32.000	35.000	36.300	43.500	32.000	34.000	50.000
İSPANYA	20.000	22.000	16.000	19.500	19.500	20.000	21.000	19.000	16.000
DİĞER	27.000	27.000	25.000	25.000	25.000	45.000	42.000	44.500	51.000
TOPLAM	857.500	739.000	885.000	825.500	660.773	969.500	720.000	997.500	842.000

Not: *TÜİK - INC verileri,

Dünya fındık üretiminin ortalama % 70'ini gerçekleştiren Türkiye'yi sırasıyla İtalya, Kafkas Ülkeleri (Azerbaycan+Gürcistan), İran, ABD ve İspanya izlemektedir. AB (27)'nin payı ise% 17'dir. Tablodan da görüleceği üzere Gürcistan, Azerbaycan ve ABD'nin üretimi son yıllarda önemli oranda artış göstermektedir. Diğer Ülkeler arasında yer alan Çin, Şili, Avustralya ve İran'ın üretimi de istatistik olarak anlamlıdır.

Son yıllarda özellikle Şili, İran ve Çin yeni fındık alanları oluşumuna hız vermiş olup, bu alanlardan verim alınmasıyla Dünya fındık üretiminde üst sıralara doğru çıkacağı tahmin edilmektedir.

DÜNYA FINDIK ÜRETİMİ (TAHMİNİ / TON)

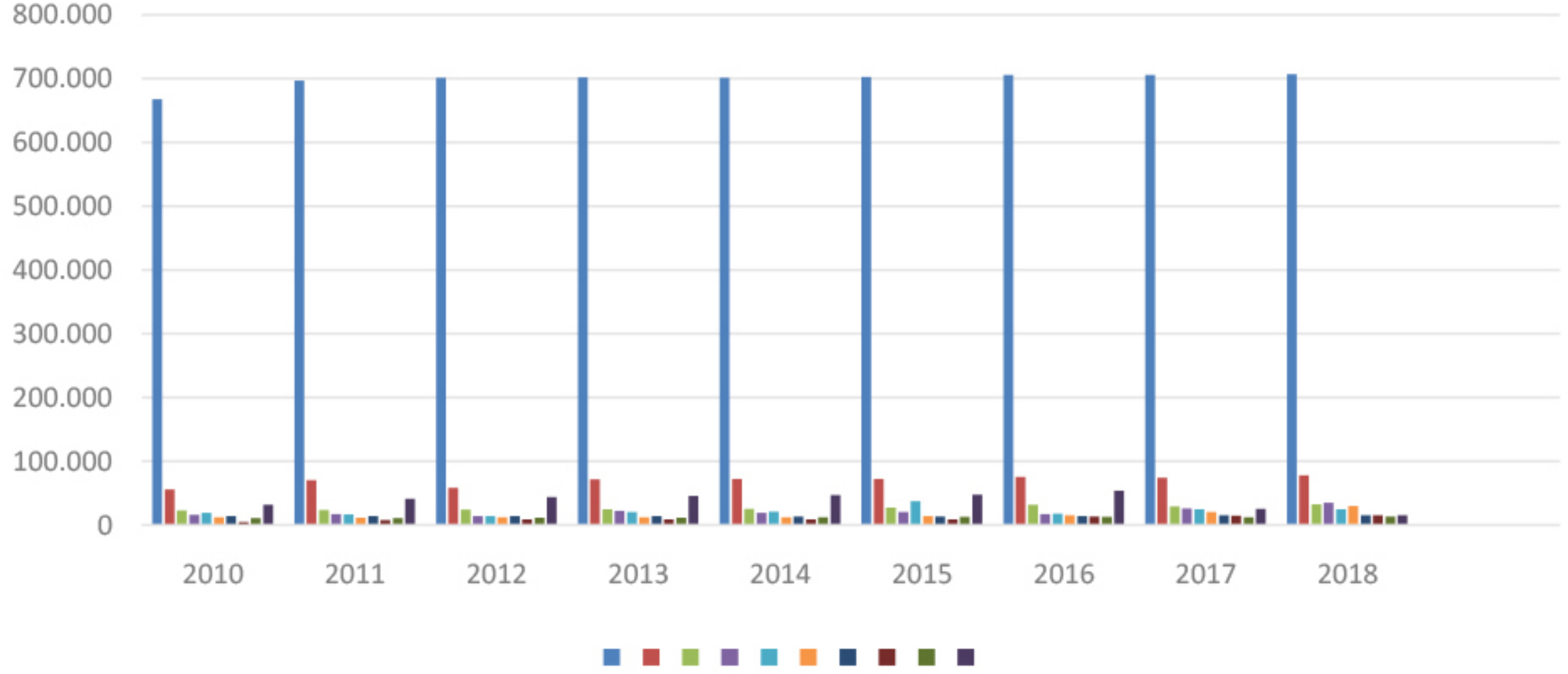
Dünya genelinde 2018 yılında 976.200 hektarlık bir alanda fındık üretimi yapıldığı tahmin edilmektedir. Türkiye’de yaklaşık 700 bin hektar alanda fındık üretimi yapılmakta olup, dünya fındık üretim alanlarının % 75’i ülkemizde bulunmaktadır. Türkiye’yi % 8’lik payla İtalya takip etmektedir. Diğer ülkeler arasında İtalya’yı sırasıyla Gürcistan, Azerbaycan, ABD, İran ve İspanya takip etmektedir. Son yıllarda Şili ve Çin’in dikim alanlarında önemli artışlar olmuştur.

DÜNYA FINDIK ÜRETİM ALANLARI (HEKTAR)

ÜLKELER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
TÜRKİYE*	667.865	696.964	701.407	702.144	701.141	702.627	705.445	705.500	706.700
İTALYA	55.904	70.492	57.992	71.459	72.125	72.214	75.050	74.000	78.000
AZERBAYCAN	22.691	23.242	23.768	24.822	25.207	27.322	31.821	29.000	32.000
GÜRCİSTAN	15.980	17.345	13.883	22.397	19.141	20.066	16.833	26.000	35.000
İRAN	19.133	16.610	13.614	20.416	20.631	37.431	17.899	25.000	25.000
ABD	11.736	11.534	11.736	12.141	12.141	13.759	14.973	20.000	30.000
İSPANYA	13.803	14.067	13.912	13.800	13.591	13.301	14.197	15.000	15.000
ŞİLİ	4.199	7.544	8.687	8.712	8.686	8.712	13.109	14.750	15.000
ÇİN	10.648	11.000	11.500	11.500	11.955	12.366	12.903	12.200	13.000
DİĞER	31.589	41.193	43.858	45.577	46.612	47.348	53.846	25.500	15.000
TOPLAM	842.911	891.466	880.190	912.776	910.610	934.089	930.090	946.950	976.200

Not: *Türkiye verileri TÜİK, Diğer Ülke verileri FAO

DÜNYA FINDIK ÜRETİM ALANLARI HEKTAR

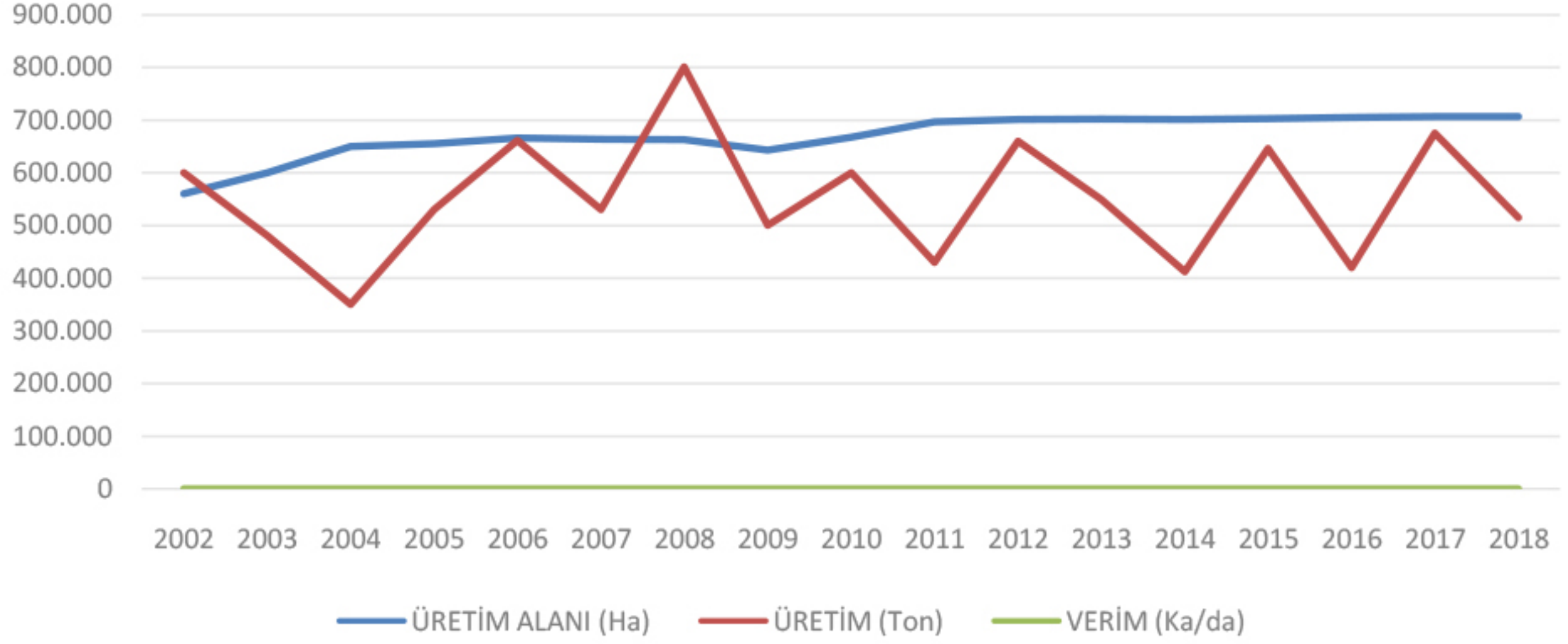
2.2-TÜRKİYE ÜRETİMİ

Türkiye’de fındık üretimi genel olarak iklim şartlarından dolayı Karadeniz Bölgesi’nde yapılmaktadır. Ülkemiz, yıllara göre değişiklik göstermekle birlikte, son on yıllık ortalamaya göre yaklaşık 570 bin tonluk fındık üretimi ile dünya üretiminin yaklaşık %70’inin sağlamaktadır.

TÜRKİYE’DE FINDIK ÜRETİM ALANI VE ÜRETİM DURUMU			
YILLAR	ÜRETİM ALANI (Ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Ka/da)
2002	560.000	600.000	107
2003	600.000	480.000	80
2004	650.000	350.000	54
2005	655.000	530.000	81
2006	666.226	661.000	99
2007	663.817	530.000	80
2008	663.192	800.791	121
2009	642.867	500.000	78
2010	667.865	600.000	90
2011	696.964	430.000	62
2012	701.407	660.000	94
2013	702.144	549.000	78
2014	701.141	412.000	59
2015	702.627	646.000	92
2016	705.445	420.000	60
2017	706.667	675.000	96
2018	706.700	515.000	72

Kaynak: TÜİK

TÜRKİYE'DE FINDIK ÜRETİM ALANI VE DURUMU

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2001 yılında 555 bin hektar olan dikim alanı dalgalanmalar göstererek 2018 yılında 2001 yılına göre %27'lik bir artışla 707 bin hektara ulaşmıştır. 2001 yılında birim alandan alınan ürün miktarı yani diğer bir ifadeyle verim 113 kg iken 2001–2018 yılları arasında dalgalanmalar göstererek 2018 yılında 72kg olarak gerçekleşmiştir.

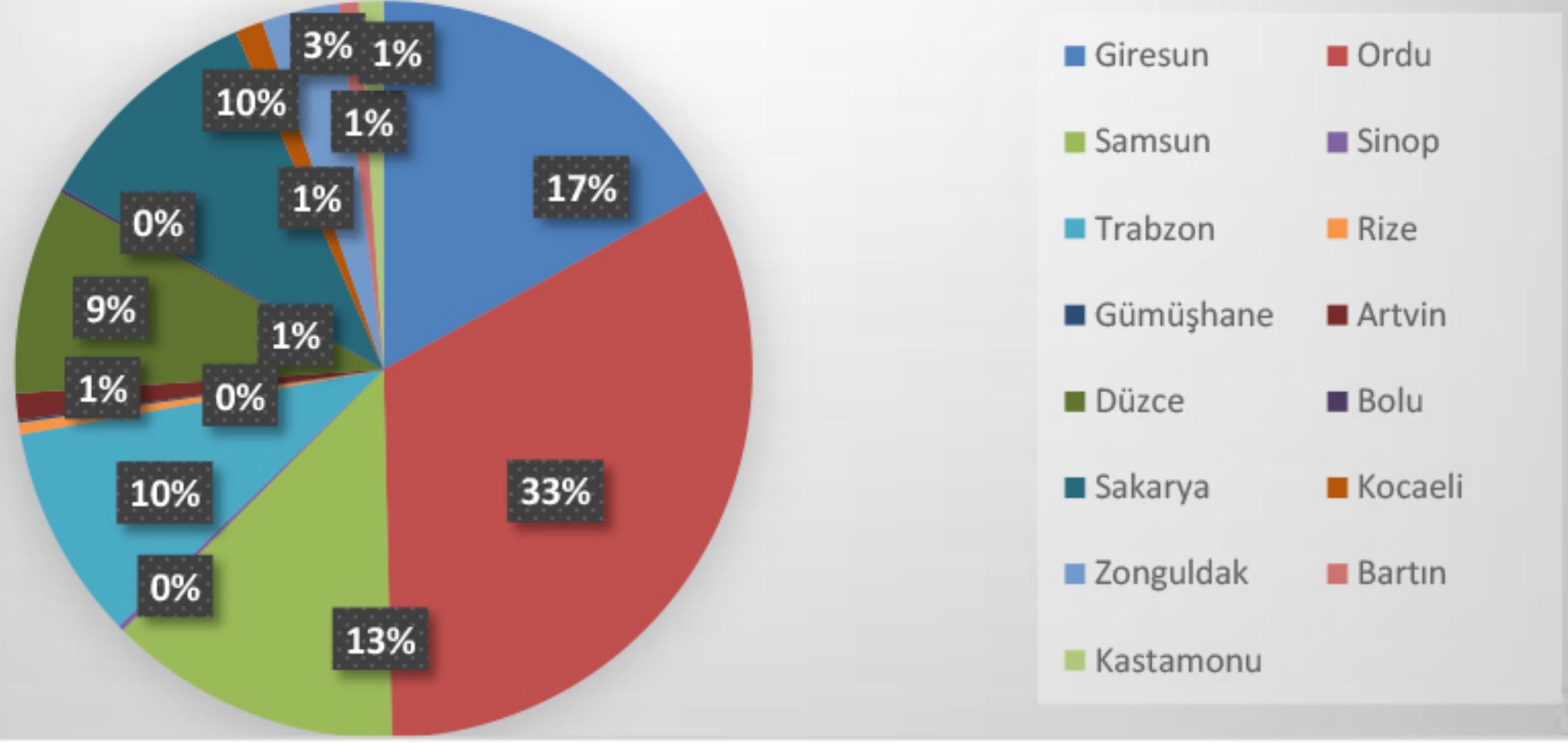
Ülkemizde fındık üretimi, 2844 sayılı Fındık Üretimine İzin Verilecek İlçelerin Belirlenmesi Hakkında Kanun çerçevesinde birçok kez değişikliğe uğrayan ruhsatlı üretim alanları en son 2014/7253 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 16 il ile sınırlandırılmıştır.

Bakanlar Kurulu kararıyla Fındık üretimi yapan 16 il ve ilçeler aşağıda gösterilmiştir.

Sıra No	İller	Fındık Üretimine İzin Verilecek İlçeler
1	Artvin	Borçka, Arhavi, Hopa ve Murgul
2	Düzce	Merkez, Akçakoca, Cumayeri, Gölyaka, Çilimli, Gümüşova, Yığılca ve Kaynaşlı
3	Giresun	Merkez, Bulancak, Keşap, Tirebolu, Görele, Eynesil, Espiye, Dereli, Çanakçı, Güce, Doğankent, Yağlıdere ve Piraziz
4	Kastamonu	Abana, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, İnebolu ve Doğanyurt
5	Kocaeli	Kandıra
6	Ordu	Bütün ilçeler
7	Rize	Ardeşen, Fındıklı ve Pazar
8	Sakarya	Kocaali, Karasu, Akyazı, Hendek, Ferizli, Karapürçek, Kaynarca, Adapazarı, Arifiye, Erenler, Geyve, Pamukova, Sapanca, Serdivan, Söğütlü ve Taraklı
9	Samsun	Çarşamba, Terme, Ayvacık, Salıpazarı, Ondokuzmayıs, Tekkeköy, Alaçam, Yakakent, İlkadım, Bafra, Asarcık, Canik ve Atakum
10	Sinop	Merkez, Ayancık, Türkeli, Erfelek, Gerze ve Dikmen

11	Trabzon	Bütün ilçeler
12	Zonguldak	Bütün ilçeler
13	Bartın	Bütün ilçeler
14	Gümüşhane	Kürtün
15	Bolu	Göynük ve Mudurnu
16	Tokat	Erbaa

2018 YILI İTİBARIYLA TÜRKİYE'DE FINDIK ÜRETİM ALANLARI (HEKTAR)

Kaynak: Tarım İl Müdürlükleri

Kararname ile bu il ve ilçeler dışındaki il ve ilçelerin tamamı ile yukarıdaki il ve ilçelerde 1 inci ve 2 nci sınıf tarım arazilerinde, % 6'dan daha az eğimli 3 üncü sınıf tarım arazilerinde, fındık bahçesi tesis edilmesine ve yenilenmesine izin verilmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

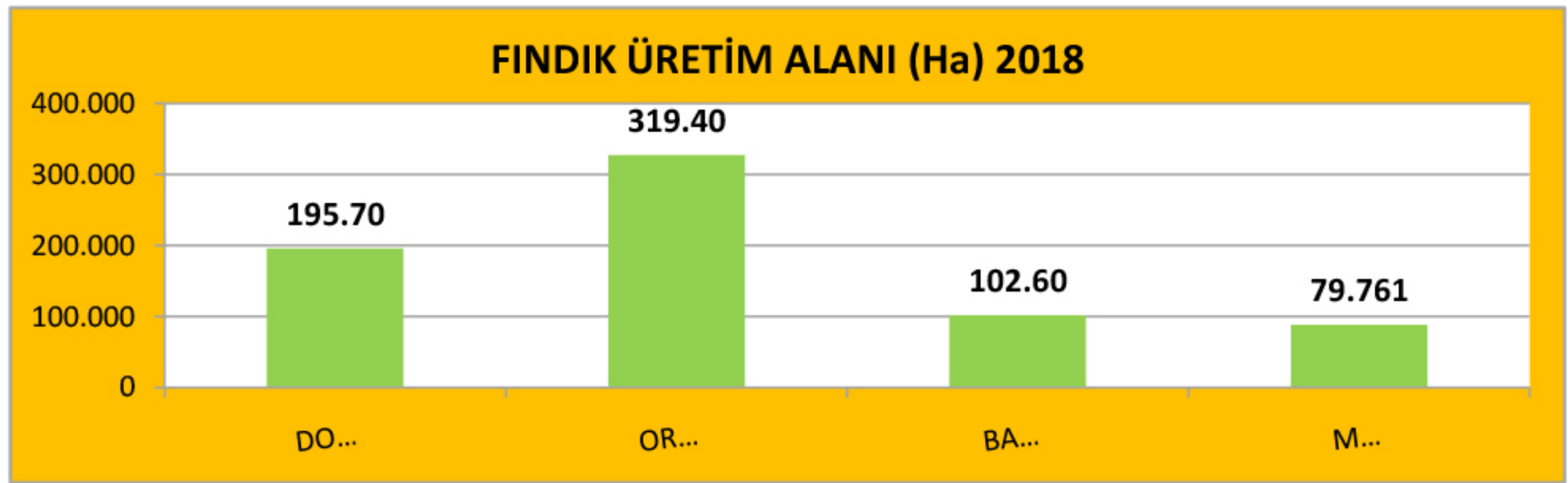
Tarım İl Müdürlükleri verilerine göre 2018 yılı Fındık üretimi yapılan alanlarının dağılımına bakıldığında; % 73'lük kısmı Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, % 14'lük kısmı Batı Karadeniz Bölgesi'nde, % 12'lik bölümü Doğu Marmara Bölgesinde ve % 1 'lik kısmı diğer Bölgelerde gerçekleştirilmektedir.

TÜRKİYE 'DE FINDIK ÜRETİMİ YAPILAN BÖLGELERİN ÜRETİM ALANLARI, İLLERİN 2018 YILI FINDIK ÜRETİM ALANLARI İLE İL, BÖLGE VE TÜRKİYE ÜRETİM ALANLARI ORANLARI

SIRA NO	İLİN ADI	FINDIK ÜRETİM ALANI (Ha)	BÖLGESEL ALAN ORANLARI %	TÜRKİYE ÜRETİM ALANINA ORAN%
DOĞU KARADENİZ				
1	GİRESUN	117.729	60,20	16,90
2	TRABZON	65.485	33,50	9,40
3	ARTVİN	8.063	4,20	1,20
4	RİZE	3.607	1,90	0,60
5	GÜMÜŞHANE	816	0,50	0,20
TOPLAM		195.70	100.30	28.3
ORTA KARADENİZ				
1	ORDU	227.121	71,10	32,60
2	SAMSUN	89.370	28,00	12,90
3	TOKAT	2.820	0,90	0,40

TOPLAM		319.40	100	45,90
BATI KARADENİZ				
1	DÜZCE	62.706	61,20	9,00
2	ZONGULDAK	23.533	23,00	3,40
3	KASTAMONU	7.490	7,30	1,10
4	BARTIN	6.000	5,90	0,90
5	SİNOP	1.686	1,70	0,30
6	BOLU	1.150	1,20	0,20
TOPLAM		102.60	100.30	14,90
MARMARA BÖLGESİ				
1	SAKARYA	71.328	89,50	10,30
2	KOCAELİ	8.433	10,60	1,20
TOPLAM		79.761	100.10	11,50
GENEL TOPLAM		697.337		100.60

NOT: SIRALAMA ALAN BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE YAPILMIŞTIR

2018 yılında ise üretimin yaklaşık % 68'lik kısmı Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nde, yaklaşık % 17'lik kısmı Batı Karadeniz Bölgesi'nde ve yaklaşık % 15'lik bölümü Doğu Marmara Bölgesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu ve Tarım Bakanlığı verilerine göre, Ülkemizin 33 ilinde fındık üretimi gerçekleştirilmekte olup; 2018 yılında fındık üretim alanlarının % 32'si Ordu, % 17'si Giresun, % 13'ü Samsun, % 10'u Sakarya, % 9'u Trabzon, % 9'u Düzce ve % 10'u diğer illerimizdedir.

Fındık tarımı yapılan bölgeler üç gruba ayrılmaktadır.

1. Standart Bölge (Eski üretim bölgesi): Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illerini kapsayan fındık alanlarıdır. Ülkemizde yetiştirilen kültür çeşitlerinin kaynağını oluşturması nedeniyle önem taşımaktadır.

2. Standart Bölge (Yeni üretim bölgesi): Samsun'un Terme ilçesinden başlayarak Kocaeli' ye kadar uzanır. Arazi yapısı nispeten düz ve bahçelerin bakım işlerinin kolay yapılması nedeniyle verimlidir.

3. Çerezlik Bölge: Geçit bölgelerinde ve fındığın ihtiyaç duyduğu iklim koşullarının sağlandığı sınırlı bölgelerdeki yaklaşık 25 ilimizi kapsamaktadır.

1. Standart Bölge; Bu bölgeyi eski fındık üretim bölgesi olarak nitelemek mümkündür. Halen burada dekara verim düşük ve yıllık verim dalgalanmaları yöre olarak daha fazladır. Bu bölgede Giresun, diğer illerden daha iyi kalitede meyve yetiştirmekte ise de, bu kalite farkı satış fiyatlarında değişiklik oluşturacak kadar önemli değildir.

2. Standart Bölge; Bu bölgede denize paralel yüksek dağlar bulunmadığından yetiştirme alanı iç bölgelere kadar ilerlemiştir. Doğu Karadeniz Bölgesine göre Akçakoca Bölgesinde fındık yetiştirilmesine yaklaşık 50 yıl önce başlanmıştır. 2. Standart Bölgeyi çoğunlukla yeni fındık alanları kapsamaktadır. Fındık bahçeleri genellikle teknik esaslara göre kurulmaktadır. Bu alanlarda toprak daha az meyilli ve derin olduğundan verim yüksek olmakta, bu nedenle üretim alanları genişlemektedir.

3. Çerezlik Bölge; Çerezlik Bölgeyi oluşturan iller yurdun çeşitli yerlerine yayılmışlardır. Bu bölgede yetiştirilen fındıkların dış ticaretimiz açısından pek fazla değeri bulunmamaktadır. Üretildikleri yer ya da çevresindeki illerde çerezlik olarak kullanılmaktadır.

BÖLGELERE GÖRE TÜRKİYE FINDIK ÜRETİM ALANLARI										
YILLAR	Akçakoca Bölgesi		Ordu Bölgesi		Giresun Bölgesi		Trabzon Bölgesi		Genel Toplam	
	Hektar	Endeks	Hektar	Endeks	Hektar	Endeks	Hektar	Endeks	Hektar	Endeks
1983	86.500	100,00	150.000	100,00	100.000	100,00	50.000	100,00	400.000	100,00
1983-1988	107.500	124,28	152.000	101,33	100.000	100,00	50.000	101,00	410.000	102,50
1988-1993	127.000	146,82	165.000	110,00	99.500	99,50	53.500	105,94	445.000	112,25
1993-1998	149.000	172,25	200.000	133,33	99.500	99,50	56.500	113,00	505.000	126,25
1998-2003	163.100	188,55	229.000	152,67	100.500	100,50	58.900	117,80	551.500	137,87
2005	172.000	195,36	245.000	163,33	103.000	103,00	64.000	128,00	584.000	146,00
2010	190.000	219,65	292.000	194,66	110.000	110,00	68.000	136,00	660.000	165,00
2011	191.500	221,38	297.500	198,33	110.000	110,00	71.000	142,00	670.000	167,50
2012	194.000	224,27	302.000	201,33	112.000	112,00	72.000	144,00	680.000	170,00
2013	194.000	224,27	304.500	203,00	113.000	113,00	73.500	147,00	685.000	171,25
2014	194.500	224,85	308.500	205,66	113.000	113,00	74.000	148,00	690.000	172,50
2015	194.500	224,85	308.500	205,66	113.000	113,00	74.000	148,00	690.000	172,50
2016	194.500	224,85	311.000	207,33	113.500	113,50	74.000	148,00	693.000	173,25
2017	194.500	224,85	311.000	207,33	113.500	113,50	74.000	148,00	693.000	173,25
2018	194.500	224,85	311.000	207,33	113.500	113,50	74.000	148,00	693.000	173,25

Kaynak: Fiskobirlik

Fiskobirlik verilerine göre Türkiye fındık üretim alanları 32 yıllık sürede; 1983 yılı ile 2018 yılları arasında fındık dikim alanları Akçakoca bölgesinde % 124, Ordu bölgesinde % 107, Giresun bölgesinde % 13, Trabzon bölgesinde % 48, Ülke genelinde ise % 72 oranında bir artış göstermiştir.

3.TÜKETİM

3.1-DÜNYADA TÜKETİM

Dünyada fındık tüketiminin tamamına yakın kısmı (% 91) Avrupa Birliği ve diğer Avrupa ülkeleri tarafından gerçekleştirilmekte ve büyük ölçüde (% 80'i) çikolata ve şekerleme sanayinde ham madde olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle fındığa olan talep artışı da çikolata ve şekerleme sanayinin büyümesine ve bu sanayide fındığın tercih edilmesine bağlanmaktadır.

Kesin rakamlar mevcut olmamakla birlikte, önemli üretici ülkelerin ellerinde kalan stok miktarları veri alınarak yapılan hesaplamalara göre dünyada toplam fındık tüketiminin 750.000-850.000 ton civarında olduğu tahmin edilmektedir.

3.2-TÜRKİYEDE TÜKETİM

Ülkemizde yılda 80 bin ton civarında kabuklu fındık tüketilmektedir. Antep fıstığı, badem, ceviz ve kestane gibi ikame ürünlerin çok olması, tüketimi artırmaya yönelik çalışmaların yetersizliği, fındığın kullanım alanlarının yaygınlaştırılamaması, halkın alım gücünün yetersizliği gibi birçok faktörler iç fındık tüketiminin artışını olumsuz yönde etkilemektedir. Günümüzde üretilen fındığın sadece % 11-12'lik kısmı iç pazarda tüketilmekte ve kişi başına yıllık tüketim miktarı da 500 - 600 gr civarında kalmaktadır.

DÜNYA VE TÜRKİYE FINDIK TÜKETİMİ (Ton/Kabuklu)			
Yıllar	Diğer Ülkeler	Türkiye Tüketimi*	Toplam Tüketim
2009	733,200	90.000	823.200
2010	810.000	100.000	910.000
2011	744.000	100.000	844.000
2012	810.000	130.000	940.000
2013	780.000	120.000	900.000
2014	745.000	80.000	825.000
2015	740.000	90.000	830.000
2016	720.000	90.000	810.000
2017	894.000	120.000	1.014..000
2018*	983.000	120.000	1.103..000

Kaynak: Türkiye-AB Fındık Danışma Toplantısı, 2017 *tahmin

Türkiye-AB Fındık Danışma Toplantısı verilerine göre Türkiye kabuklu fındık tüketimi son 13 yıl içinde dalgalanmalar göstererek en fazla 2012 yılında 130 bin ton yani toplam o yılki tüketimin % 14 ünü, en az ise 2014 yılında 80 bin yani o yıldaki toplam tüketimin % 9 unu oluşturmaktadır.

4-İHRACAT

4.1-DÜNYA İHRACATI

Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı (USDA) verilerine göre Dünya fındık ihracatı 2012-2016 döneminde ortalama 210 bin ton (kabuklu fındık cinsinden) olup, bunun % 75'ini Türkiye gerçekleştirmiştir. Dünya fındık üretim ve ihracatının çok önemli bir kısmını Türkiye'nin sağlamasından dolayı, iç piyasada uyguladığı politikaların dünya piyasaları ve fiyatlarına etkisi fazla olmaktadır. Diğer önemli fındık ihracatçısı ülkeler İtalya, Almanya (re-export), Azerbaycan, ABD ve İspanya'dır. Üretici olmamalarına rağmen ithal ettiği fındığı kabuklu, iç veya işlenmiş olarak ihraç eden diğer ülkeler ise Hollanda, Belçika-Lüksemburg, Avusturya, İngiltere, İrlanda, İsviçre, Bulgaristan, Macaristan ve Kanada'dır.

DÜNYA FINDIK İHRACATI (KABUKLU /TON)						
Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	ORTALAMA
Türkiye	265.743	274.657	252.528	240.137	227.556	252.124
İtalya	14.065	16.027	18.316	17.783	24.289	18.096
Azerbaycan	10.250	10.415	11.838	11.355	13.348	11.441
Almanya	5.221	4.811	5.613	4.570	5.851	5.213
İspanya	2.334	2.421	2.210	1.528	1.331	1.965
A.B.D	1.573	2.112	3.149	4.599	1.248	2.536
Fransa	1.015	871	818	548	584	760
Gürcistan	13.609	27.726	18.942	18.385	25.337	20.796
Diğer	10.500	12.781	13.345	12.749	9.887	11.852
Toplam	324.310	351.821	326.759	311.654	309.431	324.795

Kaynak: TMO Fındık Sektörü Raporu, 2015

4.2-TÜRKİYE İHRACATI

Karadeniz ihracatçılar birliğinin verilerine göre son 10 yıllık ihracat ortalamamız 240 bin ton/iç karşılığı 480 bin ton kabuklu fındık olarak gerçekleşmiş olup, 2012/2013 sezonunda 301 bin ton/iç fındık ihracatı gerçekleşmiştir. Yine bu rakamla 2012/2013 sezonu fındık ihracatımız, miktar bazında Cumhuriyet tarihinin en iyi fındık sezonu olarak değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE FINDIK İHRACAT VE DEĞERİ

YILLAR	MİKTAR (TON/İÇ)	TOPLAM DEĞER (\$)	ORTALAMA FİYAT \$/KENTAL
1985-86	96.475	317.195	329
1986-87	140.206	472.781	337
1987-88	123.274	455.260	369
1988-89	152.277	420.768	276
1989-90	132.691	375.567	283
1990-91	196.079	545.238	278
1991-92	164.856	461.555	280
1992-93	194.814	453.563	233
1993-94	176.425	698.891	396
1994-95	244.657	795.159	325
1995-96	209.439	625.126	298
1996-97	186.511	733.506	393
1997-98	212.651	964.226	453
1998-99	173.718	719.384	414
1999-00	199.420	692.198	347
2000-01	204.253	682.451	334
2001-02	255.892	636.028	249
2002-03	255.918	593.028	232
2003-04	223.362	915.616	410
2004-05	194.593	1.554.156	797
2005-06	239.365	1.952.767	816
2006-07	248.663	1.262.427	508
2007-08	207.287	1.589.548	767
2008-09	244.628	1.178.101	482

2009-10	213.142	1.343.910	631
2010-11	281.331	1.783.568	634
2011-12	229.628	1.819.726	792
2012-13	301.193	1.750.440	581
2013-014	267.642	1.981.442	740
2014-15	217.427	2.799.529	1287
2015-16	249.681	2.280.113	913
2016-17	235.769	1.882.255	798
2017-18	279.250	1.635.235	717
2018-19	168.438	958.491	692

Ülkemiz ekonomisinde önemli bir yeri olan fındık, ihracat geliri ile de ekonomimize önemli katkı sağlamaktadır. 2014/15 ihracat sezonunda ise ihracatımız 217 bin ton/iç karşılığı 435 bin ton kabuklu olarak gerçekleşmiştir. Bu sezonunda 2 milyar 799 milyon 529 dolar döviz girdisi elde edilmiştir. İhracatımız miktar olarak 2012/13 sezonunun altında olsa da değer olarak Cumhuriyet tarihinin sezon olarak en yüksek ihraç geliri elde edilen sezonu olarak değerlendirilmektedir. 2017/18 sezonunda ise 279 bin ton fındık ihracatı ile 1.635 milyar dolar döviz girdisi elde edilmiştir.

2018/19 SEZONUNDA İHRACAT YAPTIĞIMIZ ÖNEMLİ ÜLKELER		
ÜLKELER	Miktar (Kg)	Değer (\$)
ALMANYA	70.685.490	397.151.279
İTALYA	51.171.229	303.336.205
FRANSA	18.499.585	107.783.677
KANADA	9.451.906	59.457.619
POLONYA	8.564.655	53.046.429
İSVİÇRE	9.877.334	56.973.843
HOLLANDA	11.157.569	67.492.945
AVUSTURYA	8.289.898	46.900.203
BELÇİKA	8.866.648	48.835.963
ÇİN	6.825.235	45.475.232
DİĞER ÜLKELER	56.041.463	372.702.932
TOPLAM	252.605.777	1.559,093

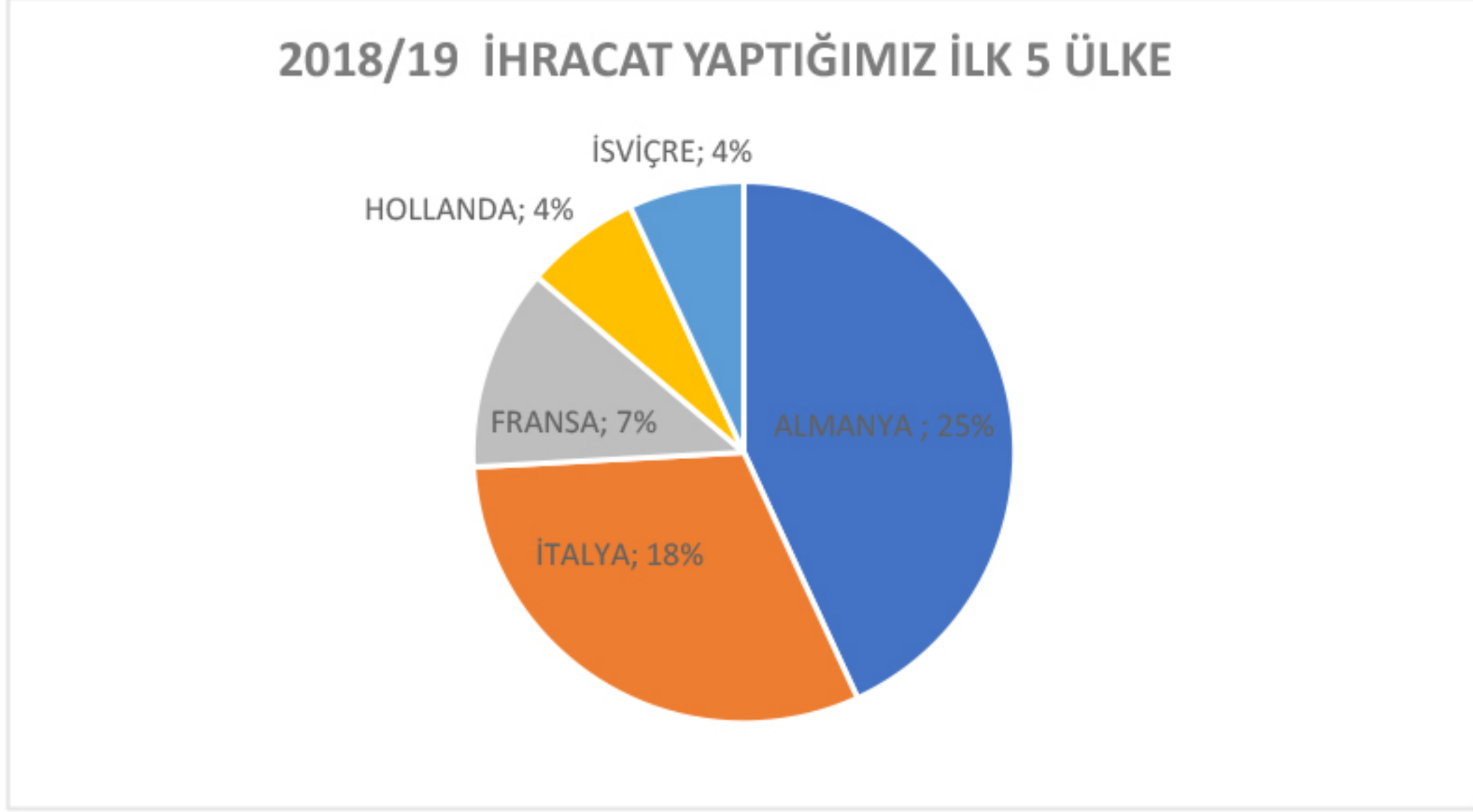
Kaynak:KİB

2018 yılında fındık ihracatımızdaki ilk beş ülke sırasıyla; Almanya (% 25), İtalya (% 18), Fransa (% 7), Hollanda (% 4) ve İsviçre (% 4) olarak gerçekleşmiştir.

Ülke gruplarına göre fındık ihracatımıza bakıldığında, AB ülkelerinin fındık ihracatımız içerisindeki payı ortalama % 75, Diğer Avrupa ülkelerinin payı % 4, diğer ülkelerin payı % 21 olarak gerçekleşmektedir.

Türler itibariyle son yıllarda fındık ihracatımızın seyri incelendiğinde, ihracatımızın hemen hemen tamamına yakınının işlenmiş veya iç fındık şeklinde ihraç edildiği (% 63 iç fındık, % 16 işlenmiş bütün halde fındıklar, % 21 ileri işlenmiş fındıklar) görülmektedir. Bu eğilimde, ülkemizin

sahip olduğu modern kırma ve işleme tesislerinin alıcı ülke standartlarına uygunluğu ve nakliye masraflarından sağlanan tasarruf, belirleyici role sahip bulunmaktadır.

5-FİYAT

5.1-ALIM FİYATLARI

S.S. Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Fiskobirlik)'nin ürün alım performansına bakıldığında, kamunun fındık piyasalarına doğrudan ya da dolaylı olarak müdahalesi (fiyat, yağlık uygulamaları, devlet adına alımlar v.s), ürünün arz talep durumu, birliğin finansman durumu gibi çeşitli konjonktürel etkilere bağlı olarak farklılıklar gösterdiği görülmektedir.

Tarım satış kooperatif ve birlikleri 2000 yılında 4572 sayılı Kanun ile özerkleşme sürecine girdiyse de, fındık özelinde Fiskobirlik 2001 ve 2002 yıllarında da kamu politikalarının uygulanmasına aracılık etmek durumunda kalmıştır.

SEZON	FKB ALIM MİKTARI (KG)	ALIM BEDELİ (BİN TL)	FKB ALIM FİYATI (TL/KG)	SERBEST PİYASA FİYATI (TL/KG)
	64.663.951	32.084.184,13	0,4 – 0,66	6 0,35 – 0,55
1998/99	238.779.747	184.225.560,58	0,675 – 0,875	0,65 – 0,85
1999/00	142.386.660	153.800.831,65	1,02 - 1,07	0,70 - 1,5
2000/01	91.648.052	99.003.071,28	1,1	0,70 - 2,00
2001/02	128.863.552	195.675.773,09	1,5 - 1,625	1,4 - 1,9
2002/03	48.487.706	77.780.899,61	1,6 - 1,615	1,15 - 1,9
2003/04	8.168.912	25.411.614,89	2,5 - 3,05	2,2 - 5,05
2004/05	16.927.921	92.838.864,26	5,05 - 5,25 + 30	4,50 - 7,30
2005/06	51.138.184	366.962.203,04	7,05 - 7,45	2,20 - 6,50
2006/07	44.931.675	206.909.210,16	4,80 - 5,00	2,60 - 4,40
2007/08	4.949.518	24.783.347,57	4,95 - 5,35	3,30 - 4,80
2008/09	4.953.260	21.782.602,59	4,70 - 5,00	2,40 - 3,00
2009/10	69.567	306.908,32	4,50 - 4,75	4,10 - 4,80
2010/11	366.634	1.659.343,51	4,55 - 4,85	3,60 - 4,00
2011/12	53.987	336.954,51	6,75 - 7,00	3,85 - 7,80

2012/13	60.243	298.281,52	4,75 - 5,00	3,90 - 5,20
2013/14	182.382	1.361.801,96	6,12–10,82	4,90– 11,50
2014/15	1.186.886	19.763.034,81	10,86 – 24.10	9,00 – 20,40
2015/16	2.179.506	22.061.284,93	10.97 – 13,27	7,50 – 14,50
2016/17	4.498.466	50.382.910,70	9,00 – 15,00	8,00 – 15,75
2017/18	3.716.113	32.464.601,68	8,00 – 11,88	7,50 – 12,50
2018/19	2.080.191	27.243.187,45	15,00-15,75	13,00-17,50

Kaynak: *Fiskobirlik , 01/03/2019

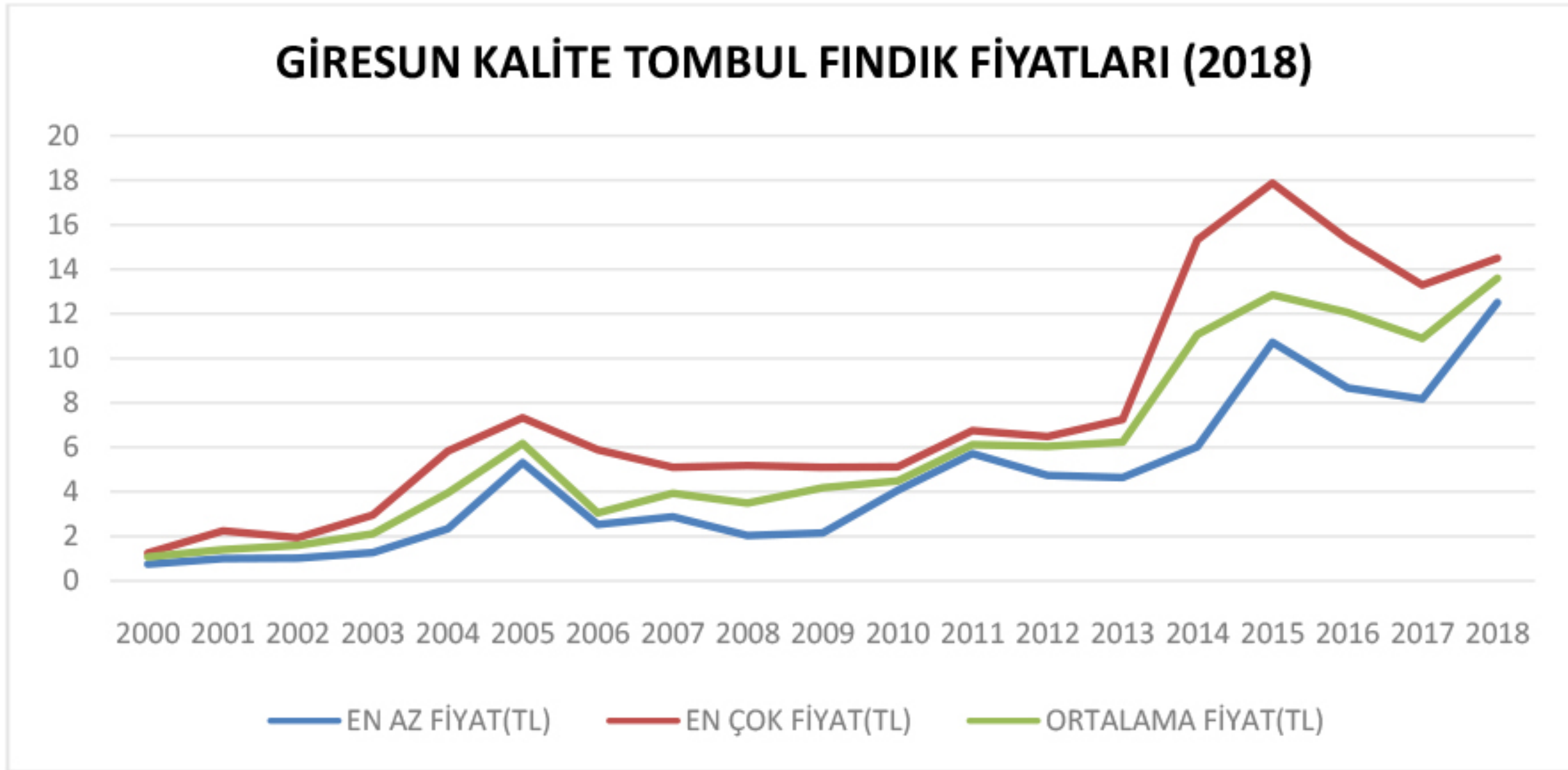
2005/2006 sezonunda piyasa fiyatlarının üzerinde, 2006/2007 sezonunda ise TMO'nun devlet adına yapmış olduğu fındık alımlarındaki alım fiyatının üzerinde bir fiyatla ürün alımı gerçekleştiren Fiskobirlik, almış olduğu ürünleri karlı bir şekilde değerlendiremediğinden dolayı nakit sıkıntısının başladığı 2006 yılından itibaren mali sorunlar yaşamıştır. Bu nedenle, 2006/07 sezonundan itibaren ürün alım miktarlarında önemli düşüşler meydana gelmiştir. Fiskobirlik 2018/19 sezonunda dönem başından 01.03.2019 tarihine kadar ortalama 15,00 – 15,75 TL'den yaklaşık 2.080 ton ürün alımı yapmıştır.

2006 yılında Fiskobirlik'in yaşadığı mali sıkıntılar ve 2005 yılının üretici borçlarını ödeyememesi ve bunun yanında bozulan piyasa düzeni içerisinde üreticilerin beklentilerine bağlı olarak Toprak Mahsulleri Ofisi müdahale alımlarında görevlendirilmiştir. Ayrıca 2017/2018 sezonunda rekoltenin yüksek olması ve dolayısıyla fiyatlarda aşırı düşüş yaşanacağı beklentisi nedeniyle üretici korumak amacıyla TMO piyasadan fındık alımı yapmıştır. 2018/2019 sezonunda da Kasım ayı itibari ile TMO ürün alımına başlamıştır.

TOPRAK MAHSULLERİ OFİSİNİN YILLARA GÖRE ALIMLARI			
YILLAR	TMO ALIM MİKTARLARI (TON)	ALIM BEDELİ (MİLYON TL)	TMO ALIM FİYATI (TL/kg)
2006/2007	162.490	585	3,80-4,00
2007/2008	95.641	464	5,15
2008/2009	368.041	1.534	4,00-5,00
2017/2018*	136.868	1.305	9,00-10,00

Kaynak: TMO

BORSAMIZDA MÜSTAHSİL SATIŞI İŞLEM GÖREN; GİRESUN KALİTE TOMBUL KABUKLU FINDIKLARIN MAHSUL YILINA GÖRE FİYATLARI			
MAHSUL YILI	EN AZ FİYAT(TL)	EN ÇOK FİYAT(TL)	ORTALAMA FİYAT(TL)
2000	0,76	1,25	1,08
2001	1,01	2,25	1,40
2002	1,03	1,95	1,60
2003	1,28	2,96	2,11
2004	2,35	5,83	3,96
2005	5,32	7,33	6,18
2006	2,55	5,90	3,05
2007	2,88	5,11	3,93
2008	2,04	5,18	3,50
2009	2,15	5,11	4,19
2010	4,07	5,13	4,49
2011	5,72	6,75	6,13
2012	4,75	6,49	6,05
2013	4,65	7,25	6,24
2014	6,03	15,32	11,06
2015	10,73	17,88	12,86
2016	8,68	15,35	12,07
2017	8,17	13,30	10,89
2018	12,51	14,50	13,60

Borsamızda 2000-2017 yılları arasında işlem gören Giresun Kalite tombul fındık fiyatlarında 2015 yılına kadar artış devam etmiş olup; 2016 ve 2017 yıllarında rekoltenin fazla olmasından ve destek alımlarının yapılmamasından dolayı fiyatlarda azalmalar olmuştur. Buna rağmen 2005-2018 yılları arasında % 120 oranında artışla 2018 yılında 13,60 ortalama fiyattan işlem görmüştür.

5.2-İHRAÇ FİYATLARI

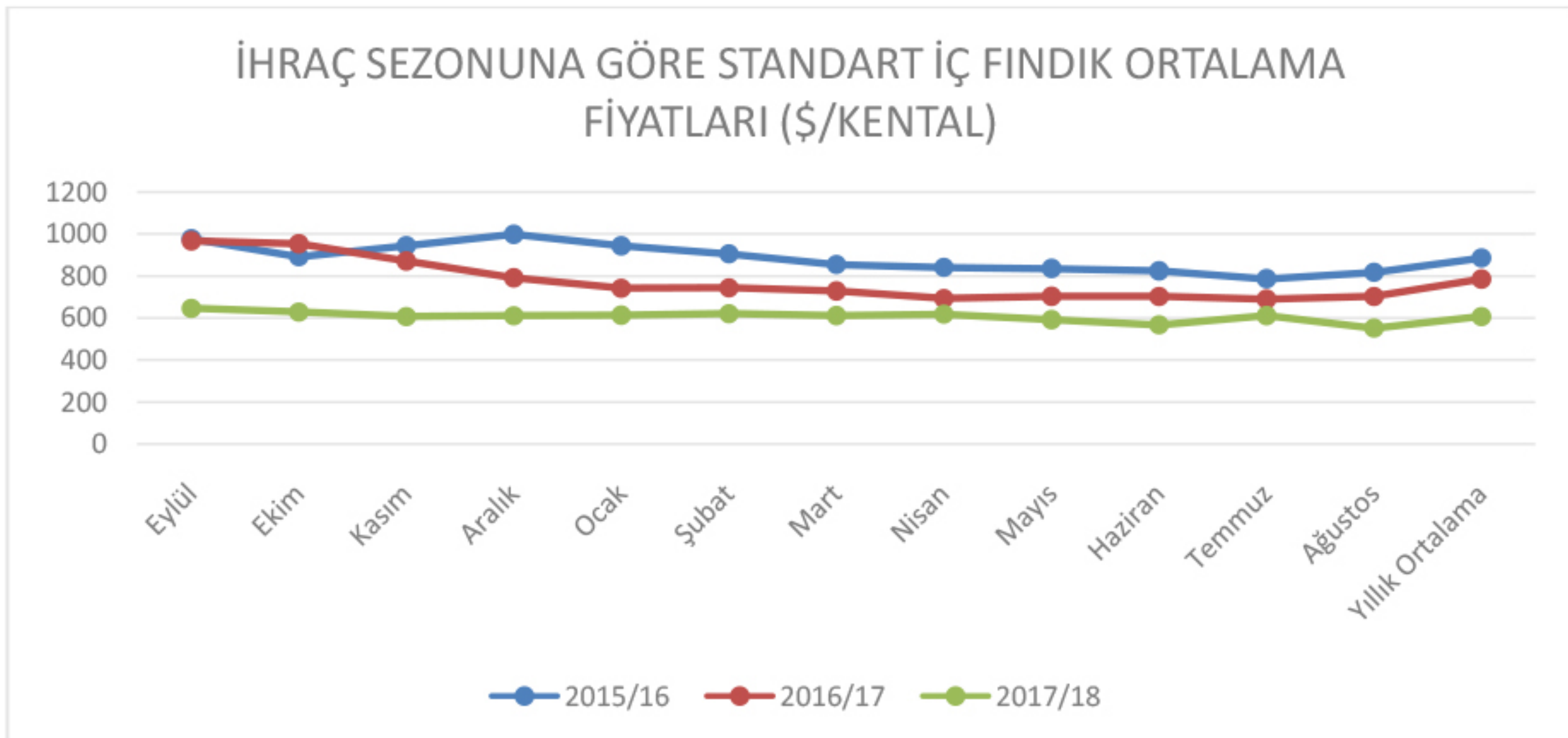
Fiyatlar rekoltedeki değişimle bağlantılı olarak dalgalı bir seyir izleyebilmektedir. Dünya fındık fiyatlarının belirlenmesinde Türkiye’de oluşan iç piyasa fındık fiyatları etkin rol oynamaktadır. İhraç fiyatlarımızın yüksek olması durumunda, en büyük rakiplerimiz olan İtalya ve İspanya, AB’nin sağladığı destekler ve nakliye avantajlarını kullanarak daha düşük fiyatla satış yaparak stoklarını eritmektedirler.

AYLAR	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Eylül	752	531	662	1042	977	967	646
Ekim	788	530	689	1220	891	953	628
Kasım	801	540	711	1269	944	872	607
Aralık	798	567	713	1300	998	792	611
Ocak	820	573	695	1286	943	742	614
Şubat	843	580	717	1335	905	744	621
Mart	827	576	701	1325	854	729	612
Nisan	817	579	724	1338	840	693	618
Mayıs	810	588	743	1399	835	704	592
Haziran	783	594	787	1421	824	703	568
Temmuz	774	603	803	1383	786	690	612
Ağustos	771	621	806	1318	817	703	552
Yıllık Ortalama	795	564	729	1303	885	786	607

Kaynak: KİB

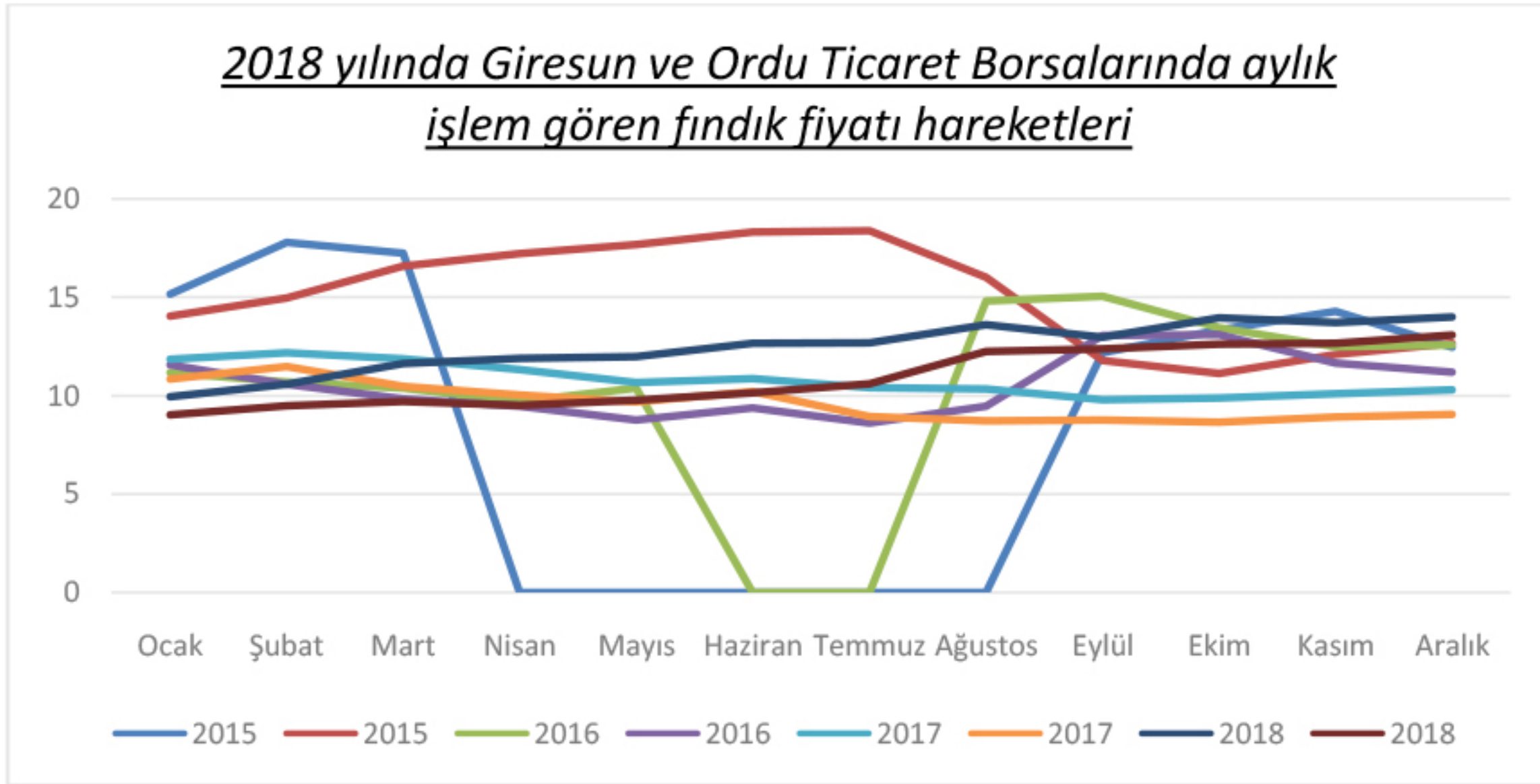
Karadeniz İhracatçılar Birliği verilerine göre 2014-2015 sezonunun ilk haftasında ortalama 1042\$/kental seviyelerinden ihraç edilen fındık rekoltedeki düşüklük nedeniyle 1303 \$/kental seviyelerine kadar yükselmiştir. 2015/16 sezonunda yükselişle birlikte fiyatlar 2016 Ocak ayında 742 \$/kental olarak gerçekleşmiştir.

İhraç fiyatlarındaki düşüş eğilimi yüksek rekolte ile 2017/18 sezonunda da devam etmiş olup ihracat fiyatları 2018 yılı sezonun ilk ayında 646 \$/kental seviyelerinden ihraç edilen standart fındıkların 2018 yılı sezon sonu ortalaması 607 \$/kental olarak gerçekleşmiştir.

5.3-BORSA FİYATLARI

AYLAR	2015		2016		2017		2018	
	Giresun	Ordu	Giresun	Ordu	Giresun	Ordu	Giresun	Ordu
Ocak	15,16	14,03	11,18	11,56	11,85	10,84	9,94	9,02
Şubat	17,78	14,94	10,70	10,57	12,17	11,48	10,58	9,49
Mart	17,23	16,57	10,39	9,82	11,86	10,47	11,63	9,69
Nisan	-	17,20	9,71	9,46	11,32	10,02	11,88	9,50
Mayıs	-	17,65	10,38	8,75	10,67	9,68	11,98	9,77
Haziran	-	18,30	-	9,37	10,86	10,20	12,65	10,13
Temmuz	-	18,36	-	8,60	10,41	8,92	12,67	10,60
Ağustos	-	15,99	14,81	9,46	10,34	8,71	13,59	12,23
Eylül	12,18	11,77	15,05	13,06	9,79	8,74	12,96	12,36
Ekim	13,34	11,12	13,46	13,10	9,88	8,64	13,94	12,60
Kasım	14,28	12,09	12,48	11,66	10,09	8,90	13,70	12,65
Aralık	12,47	12,66	12,57	11,18	10,30	9,04	13,98	13,07

2013/14 sezonunda ise rekoltedeki düşüş beklentilerine paralel olarak fındık fiyatlarındaki artış devam etmiştir. Sezon başında fiyatlar Giresun kalite tombul fındık 6,6 TL/Kg; levant kalite 6,1 TL/Kg olarak gerçekleşmiş olup, sezon sonuna doğru 2014/15 rekoltesinde arz eksikliği yaşanacak beklentisi ile fiyatlar Mayıs 2014 itibariyle Giresun kalite tombul fındık için 10,6 TL/Kg seviyesine yükselmiştir. Aralık 2014 itibariyle Giresun kalite tombul fındık için 14,39 TL/Kg seviyesine yükselmiştir.

Fiyattaki bu yükseliş 2015/16 sezonuna kadar devam etmiş ve 19-20 TL/Kg seviyelerini görmüştür. 2015/16 sezonunda rekoltenin yüksek olmasıyla fiyatlarda düşüş başlamıştır. Aralık 2015'de Giresun kalite tombul fındık fiyatı 12,47 TL/Kg seviyesine düşmüştür. Şubat 2016 itibariyle ortalama 9,90-11,50 TL/Kg seviyelerinden işlem görmektedir. 2016/17 sezon açılışında Giresun kalite tombul fındık fiyatı 14-15 TL/Kg seviyelerinden işlem görürken Aralık 2016'da 11-12 TL seviyelerine düşmüştür.

2017/18 sezonunda ise sezon açılışında Giresun kalite tombul fındık fiyatı 10-11 TL/Kg seviyelerinden işlem görmeye başlamıştır. Yüksek rekolteye bağlı olarak fiyatın düşeceği beklentisi olmasına rağmen TMO'nun alımlarıyla ilerleyen aylarda da 10 TL civarında seyretmiştir.

2018/2019 sezonunda ise Giresun kalite tombul fındık fiyatı 12-13 TL/Kg civarında seyretmiştir. Sezonun ilerlemesiyle fiyatlarda ciddi bir fark yaşanmamış olup Giresun kalite tombul fındık fiyatının 10-11 TL/Kg seviyelerinde olduğu görülmüştür.

6- TÜRKİYE FINDIK REKOLTESİ

TÜRKİYE'NİN YILLARA GÖRE TAHMİNİ VE GERÇEKLEŞEN FINDIK ÜRETİM MİKTARLARI (2000-2008)				
YIL	TAHMİNİ FINDIK REKOLTESİ/TON	GERÇEKLEŞEN MİKTAR/TON	FARK(+, -)	TAHMİNİ VE GERÇEKLEŞEN FARK (%)
2000	477.368	429.011	-48.357	89,87
2001	682.554	654.046	-28.508	95,82
2002	614.289	536.627	-77.662	87,36
2003	654.445	414.807	239.638	63,38
2004	329.956	350.037	20.081	106,09
2005	524.977	577.351	52.374	109,98
2006	654.992	803.319	148.327	122,65
2007	498.412	556.350	57.938	111,62
2008	804.546	879.548	75.002	109,32
2009	490.876	440.413	-50.463	89,72
2010	654.547	637.993	-16.554	97,47
2011	452.846	470.329	17.483	103,86
2012	707.391	712.386	4.995	100,71
2013	572.385	655.365	82.980	114,5
2014	411.647	491.373	79.726	119,37
2015	683.195	541.563	141.632	79,27
2016	420.000	459.269	39.269	109,35
2017	700.513	757.265	56.752	108,1
2018	559.864	329.557	230.307	58,86

Grafikte de görüldüğü gibi ülkemizde 2000-2018 yılları arasında gerçekleşen fındık miktarı 2008 yılında en yüksekken oluşan koşullar nedeniyle 19 yıl içerisinde en az 2018 yılında gerçekleşmiştir.

7 - GİRESUN FINDIK REKOLTESİ

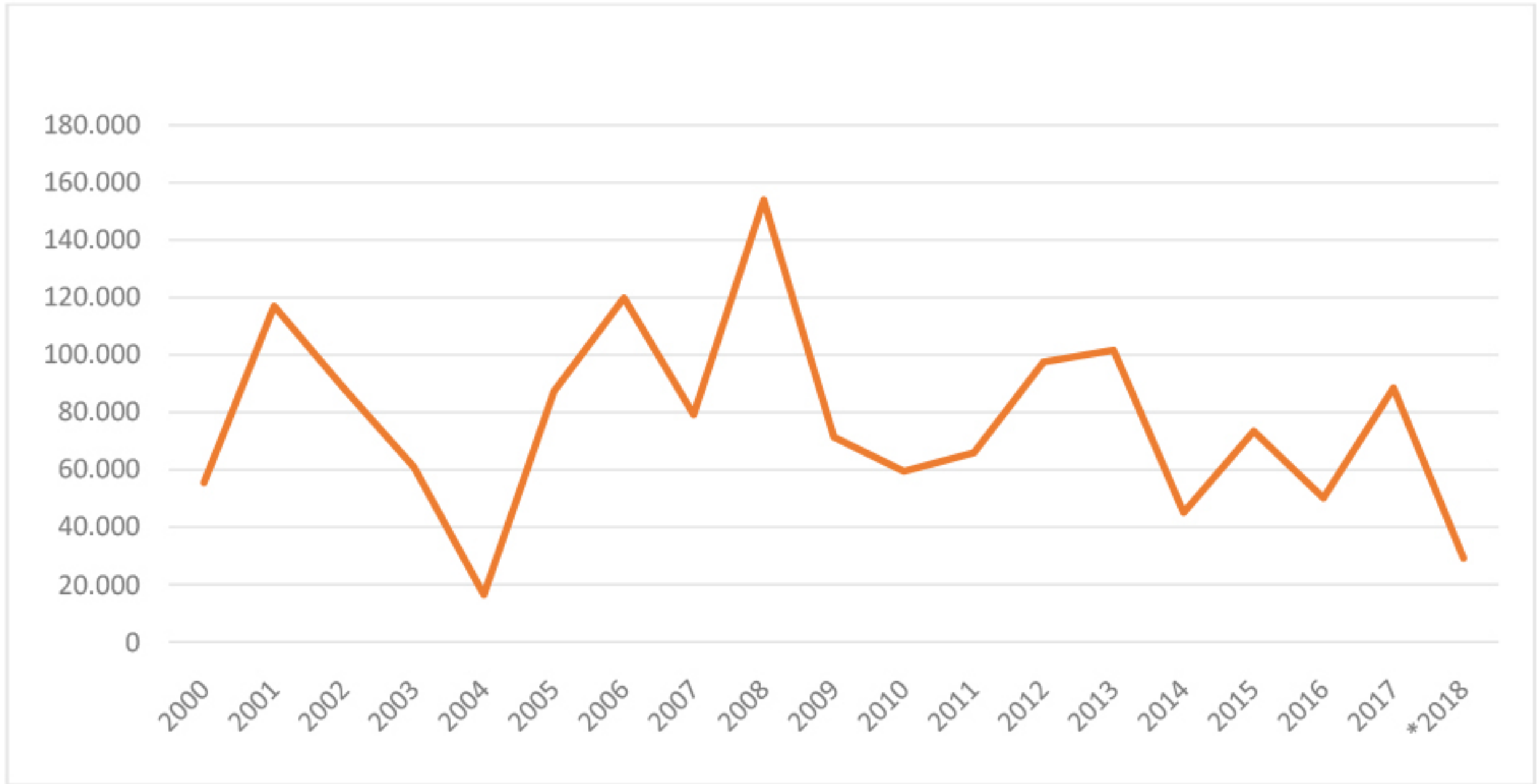
İlimizin uzun yıllar fındık üretim ortalaması 80 bin Ton civarındadır. 2000’li yıllardan sonra ilimiz fındık üretiminde çok yüksek ve çok düşük rekolteler idrak edilmiş olup, bu dalgalanmalardan hem fındık ziraatı hem de fındık ticareti olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu dalgalanmaların sebebi olarak ilimizde yaşanan fındık bahçeleri ve son yıllarda değişen iklim koşullarının büyük etkisi olmaktadır.

GİRESUN İLİNİN YILLARA GÖRE TAHMİNİ VE GERÇEKLEŞEN FINDIK ÜRETİM MİKTARLARI (YILLAR, 1990-2017)			
YILLAR	**TAHMİNİ FINDIK REKOLTESİ/KG.	***GERÇEKLEŞEN MİKTAR / KG.	FARK (+,-)
1990	76.600.000	66.500.000	-10.100.000
1991	60.000.000	49.459.965	-10.540.035
1992	115.100.000	97.181.844	-17.918.156
1993	69.925.000	45.300.000	-24.625.000
1994	95.250.000	87.833.919	-7.416.081
1995	97.000.000	93.631.511	-3.368.489
1996	80.927.000	77.203.220	-3.723.780
1997	65.220.000	57.364.156	-7.855.844
1998	103.522.000	100.239.235	-3.282.765
1999	92.794.000	103.189.354	10.395.354
2000	62.000.000	55.570.000	-6.430.000
2001	128.147.000	117.121.000	-11.026.000
2002	113.943.000	88.305.000	-25.638.000
2003	76.404.000	61.103.000	-15.301.000
2004	11.480.000	13.551.976	2.071.976
2005	81.305.000	87.381.752	6.076.752
2006	86.723.000	120.002.438	33.279.438
2007	64.131.000	79.195.079	15.064.079
2008	139.764.000	154.028.182	14.264.182
2009	76.273.000	71.489.217	-4.783.783
2010	63.776.000	69.558.399	5.782.399
2011	53.108.000	65.753.809	12.645.809
2012	110.168.000	97.562.705	-12.605.295
2013	90.208.000	101.650.962	11.442.962
2014	24.456.097	44.946.042	20.489.945
2015	107.134.157	71.891.103	-35.243.054
2016	37.591.000	50.237.022	12.646.022
2017	102.576.000	88.535.271	-14.040.729
2018	61.915.000	29.310.399	-32.604.601

** Tarım İl Müdürlüğü Tahmini

GİRESUN İLİNİN ÜRÜN YILLARINA GÖRE TAHMİNİ REKOLTE VE GERÇEK KABUKLU FINDIK MİKTARLARI (YILLAR 2000-2018)

YILLAR	TAHMİNİ REKOLTE (kg)	GERÇEKLEŞEN REKOLTE (kg)	SEZON SONUNA KALAN FARK	GERÇEKLEŞME ORANI (%)
2000	56.097	55.570	-0.527	99,06
2001	128.147	117.122	-11.025	91,40
2002	113.943	88.306	-25.637	77,50
2003	76.404	61.103	-15.301	79,97
2004	11.480	16.560	5.08	144,25
2005	81.305	87.375	6.07	107,46
2006	86.723	119.974	33.251	138,34
2007	64.131	79.247	15.116	123,57
2008	139.764	154.029	14.265	110,21
2009	76.273	71.489	-4.784	93,73
2010	63.776	59.559	-4.217	109,07
2011	53.733	65.951	12.218	122,74
2012	110.168	97.563	-12.605	88,56
2013	90.208	101.746	11.538	112,79
2014	24.581	45.162	20.581	183,72
2015	107.234	73.520	-33.714	68,56
2016	37.351	50.237	12.886	133,64
2017	102.576	88.535	-14.041	86,31
*2018	61.915	29.311	-32.604	47,34

Giresun ilinin 2000-2018 yılları arasında rekoltenin gerçekleşme yüzdesi ortalama 106,2'dir. 2007 yılında toplam rekoltenin gerçekleşme yüzdesi 123,57 iken bu oran 2010 yılında % 109,07 ve 2017 yılında da % 86,31 olmuştur. Bu 19 yıl içerisinde en düşük gerçekleşme yüzdesi oransal olarak 2018(%47.34) yılında olmuştur.

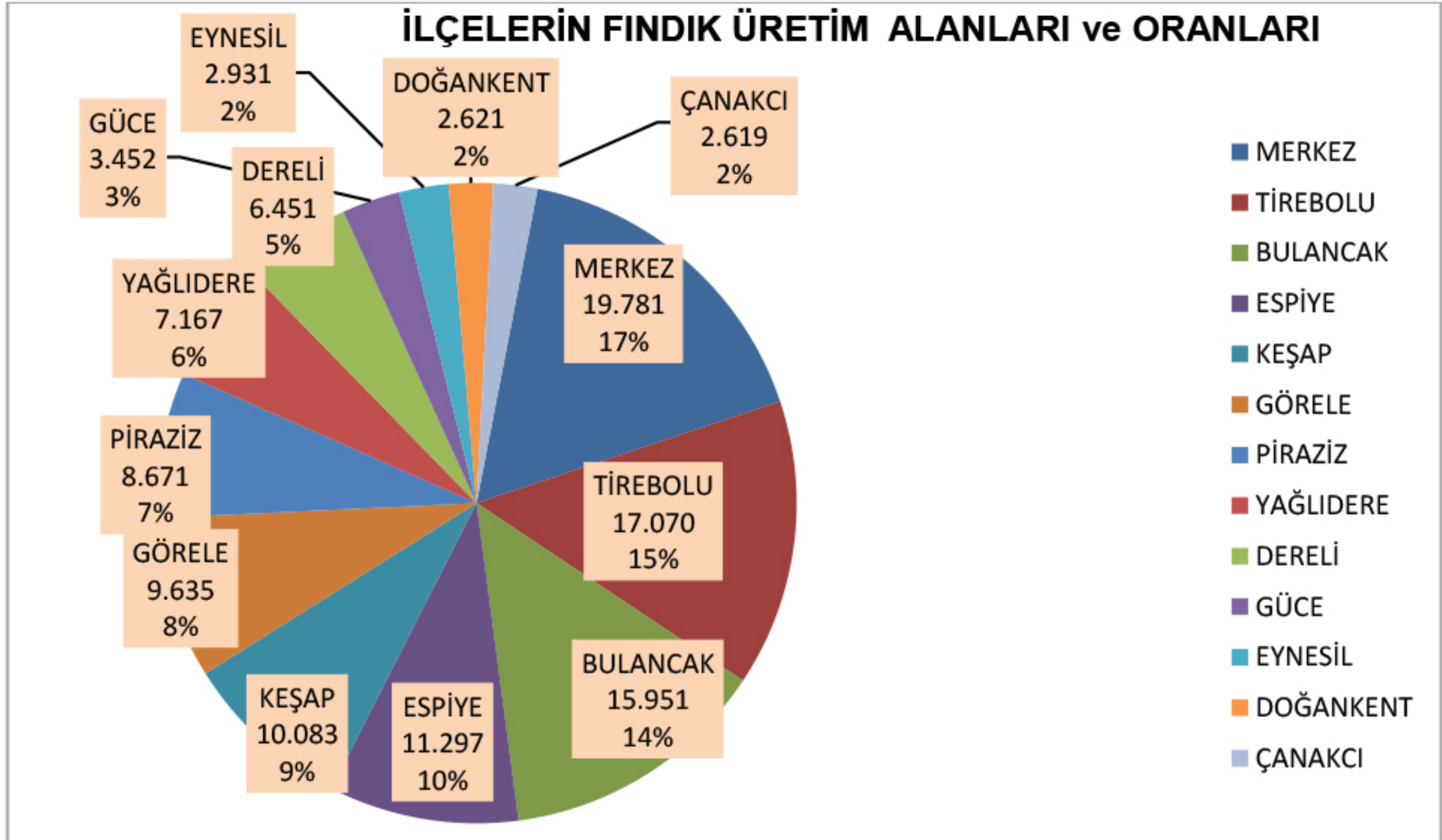
8 - GİRESUN İLİ FINDIK ÜRETİM ALANLARI

İlimizin 13 ilçesinde toplam 117.729 Ha. Alanda fındık üretilmekte olup üretim alanları ile üretim alanı oranı aşağıda tabloda sunulmuştur. İlk beş ilçemiz toplam fındık üretim alanlarının % 63'lük kısmını oluşturmaktadır.

GİRESUN İLİNİN İLÇE BAZINDA FINDIK ÜRETİM ALANI, ORANI VE 2012-2017 YILI TAHMİNİ FINDIK REKOLTESİ (TON)

İLÇE ADI	ÜRETİM ALANI (Ha)	ÜRETİM ALANI ORANI %	2013	2014	2015	2016	2017	2018
MERKEZ	19.781	16,80	10.759	3.484	18.769	7.568	15.433	9.938
TİREBOLU	17.070	14,50	11.593	7.054	11.326	10.620	17.172	9.272
BULANCAK	15.951	13,54	12.076	2.303	18.023	4.493	13.846	6.074
ESPİYE	11.297	9,60	10.406	2.761	10.551	7.152	7.491	6.379
KEŞAP	10.083	8,57	9.809	2.085	12.057	5.591	8.765	6.462
GÖRELE	9.635	8,19	8.617	2.513	7.620	4.266	8.365	3.871
PİRAZİZ	8.671	7,36	6.681	572	7.195	2.849	9.440	5.497
YAĞLIDERE	7.167	6,09	5.166	1.236	5.870	4.095	6.254	4.294
DERELİ	6.451	5,49	4.294	202	5.839	1.948	5.381	4.061
GÜCE	3.452	2,93	2.062	202	2.754	1.306	3.068	1.490
EYNESİL	2.931	2,49	2.827	925	2.801	929	2.945	1.082
DOĞANKENT	2.621	2,22	2.205	417	2.567	1.563	1.795	1.823
ÇANAKCI	2.619	2,22	3.142	702	1.862	1.769	2.616	1.672
TOPLAM	117.729	100,00	89.637	24.456	107.234	54.155	102.575	61.915

NOT: İLÇELER ALAN BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE SIRALANMIŞTIR.

9 - FINDIK SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Fındık sektörünün yapısal sorunlarının başında, arz-talep dengesizliği gelmektedir. İklim koşulları nedeniyle bazı sezonlarda talepten oldukça yüksek çıkabilen arz, bazı sezonlarda çok düşük gerçekleşebilmektedir. Arz-talep dengesizliği üretici gelirleri ve ihraç fiyatlarını doğrudan etkilemekte, ihraç pazarlarımızda fiyat istikrarsızlığına, bir ölçüde rakip ülkelerde üretim artışlarına neden olabilmektedir.

Geçmişte uygulanan fındık politikalarının kamuya önemli bir maliyeti olmuş ancak fındık piyasasına kalıcı çözümler getirip getirmediği tartışma konusu edilmiştir. Gerek Fiskobirlik alımlarının DFİF kaynaklarından finanse edilerek dolaylı desteğin sağlandığı dönemlerde gerekse Devlet destekleme alımlarının yapıldığı dönemlerde gündemde olan sorunların güncelliğini koruması dikkate değer bir konu olmuştur.

Fındıkla ilgili tarafların öteden beri dile getirdiği sorunları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

- Geçmişte uygulanan politikaların bir sonucu olarak üretim alanları genişlemiş ve verimli taban arazilere kadar yayılmıştır.
- Üretim alanlarının genişlemesiyle iklim koşullarına bağlı olarak arz fazlası sorunuyla karşılaşabilmektedir.
- Yeni pazarlara yönelik çalışmaların sonuçları üretimde meydana gelecek artışları karşılayacak boyutlara ulaşamamıştır.
- İç tüketim gereken ölçüde artırılamamıştır.
- İhracat fiyatları istikrara kavuşturulamamıştır.
- Fındık işleme sanayinin istenen seviyede gelişmediğinden fındık katma değeri yüksek bir ihraç ürünü haline getirilememiştir.

Yapılan destekleme harcamalarından istenilen sonucun alınamaması ve ortaya çıkan bütçe kısıtları tarımda yeni arayışları zorunlu kılmıştır. Dünyadaki gelişmelere de paralel olarak genel politikadaki değişiklikler fındık politikalarına da yansımış ancak sorunların çözülmesine yönelik köklü değişikliklerin uygulamaya konulması zaman almıştır.

2009 yılında ortaya konulan yeni fındık stratejisi ile müdahale anlayışından uzaklaşılarak, fındık piyasalarında serbest piyasa işleyişini esas alan bir anlayış ön plana çıkartılmıştır. Bu yeni sistemde, Devlet adına ürün alımı yapılmaması, ürün fiyatının serbest piyasa koşullarında belirlenmesi, üretici gelirlerinin korunabilmesi amacıyla da üreticilerin üretimden bağımsız olarak alan bazlı olarak desteklenmesi hedeflenmiştir.

Öte yandan, yeni stratejinin bir parçası olarak arzın kontrol edilmesi amacıyla 2009/15531 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen fındık dikim alanlarının dışında ruhsatsız alanlarda üretim yapan üreticilerden fındık bahçelerini sökerek alternatif ürüne yönelen üreticilere telafi edici ödeme yapılması da kararlaştırılmıştır.

Ancak, 2009-2013 dönemlerinde rekoltenin talebin altında gerçekleşmesinin de etkisi ile alternatif ürüne yönelik hedefler gerçekleşmemiştir.

Bu noktada, üretim miktarlarına paralel olarak alan bazlı destekleme modeli uygulamasının başlangıcından buyana üretici memnuniyeti açısından sorun yaşanmamış ise de, mevcut dikim alanlarının varlığında bir azalma olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, rekoltenin talebin üzerinde gerçekleşmesi olağan olan önümüzdeki sezonlarda, alan bazlı ödemenin üretici gelirleri ve ihraç gelirlerinin korunmasında yetersiz kalabileceği ya da bütçeye olan yükünün artabileceği düşünülmektedir.

Uzun vadeli ve kalıcı çözümlerin oluşturulabilmesi amacıyla bazı çözüm önerileri aşağıda sıralanmıştır;

1- Piyasanın kendi dinamikleriyle oluşacak istikrarlı bir fiyat seviyesi ile ülkemiz üretim miktarı avantajıyla piyasada düzenleyici ve belirleyici konumu korunmalıdır. Bu amaçla her yıl belirli bir miktar ürünün stok olarak tutulmasını sağlayacak bir mekanizma kurulmalıdır.

2- Doğal ekolojisinde üretim yapan üreticiler için serbest piyasada oluşan fiyatın üretim maliyetlerini karşılamaması durumunda, diğer tarımsal desteklerden yeterince yararlanamayan fındık üreticileri için telafi edici destekleme araçlarının devreye sokulması, alan bazlı gelir desteği uygulamasının bölgeler arası gelir farklılıkları da göz önünde bulundurularak havza bazlı olarak sürdürülmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

3- Üreticilerin piyasalarda daha güçlü bir aktör olmasını sağlamak amacıyla üretici organizasyonları desteklenmeli, üretici ile örgütü arasındaki bağın güçlendirilmesi amacıyla fındık üreticilerine sağlanacak destekler bu üretici organizasyonları aracılığıyla verilmelidir.

4- Bir kısım fındık üreticisi büyük kentlerde ikamet etmekte ve fındığı ek gelir olarak görmekte olduğundan ürünlerini bekletmeksizin düşük fiyatlarla piyasaya arz etmektedirler. Bu durum geçimini sadece fındıktan sağlayan üreticiler olumsuz etkilenmektedir. Tarımsal faaliyetin başında bulunmayan, verimliliği ilke edinmeyen, resmi ikamet adresi ve sosyal güvencesi bakımından çiftçilik yapma imkanı olmayan kişilerin, üreticilere yönelik desteklerden yararlandırılmaması, bu tür desteklerin maliyetini de azaltacaktır.

5- Fındık üretimine izin verilen alanların dışındaki fındık üreticilerinin ülke ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen alternatif ürünlere yönelmesi için teşvik unsurları genişletilmelidir.

6- Arz fazlası sorunu, alternatif ürün projelerinin yanında talebin genişletilmesi; iç tüketimin ve özellikle ihracatın artırılması, yeni pazarların geliştirilmesi yoluyla çözüme kavuşturulmalıdır. Fındık pazarının genişlemesi, tüketimin artması ve yaygınlaşması için dünya pazarının durumu, potansiyel müşteri özellikleri dikkate alınarak, fiyat, tanıtım ve benimsetme faaliyeti gibi uzun vadeli politikalar ihmal edilmemelidir.

AB ülkelerinin yanı sıra üretim ve arz fazlası olduğu yıllar sıkıntı yaşanılmaması için deniz aşırı ülkelere özellikle Çin, Japonya Kore gibi Uzak Doğu ülkelerine fındık ihracatı yapılabilmesi için gerekli pazar araştırmaları yapılmalı ve Türk Fındığı adı ile tanıtım faaliyetleri yaygınlaştırılmalıdır.

7- İhracatın natürel fındıktan katma değeri yüksek fındık ürünlerine yönlendirilmesi için tedbirler geliştirilip uygulanmalıdır. Türk fındığının ihraç politikası, natürel iç fındığın yanı sıra, işlenmiş mamul ve yarı mamul oranı artırılacak şekilde olmalıdır. İşlenmiş ürünlerde Türk fındığını öne çıkararak, markalaşma yoluna gidilmelidir. Ülkemizde çikolata sanayii teşvik edilmeli, yeni ürün geliştirilmesi için AR-GE desteği verilmelidir.

8- Dünya ticaretinde gıda güvenliği ve kalitesi gibi unsurların önemi gün geçtikçe artmaktadır. Hatta ticaret yapabilmenin ön koşulu haline gelmektedir. Ülkemizin sahip olduğu potansiyelin değerlendirilebilmesi ve ihracat imkanlarının artırılabilmesi bakımından iyi tarım uygulamaları (EUREP-GAP), ISO 22000 gibi gıda güvenliğini sağlamaya yönelik araçlar ile ISO 9001 gibi hem gıda güvenliği hem de kalite yönetim sistemleri yaygınlaştırılmalı, bu standartlar kapsamında üretim yapılması teşvik edilmelidir.

9- Fındık ihracatımızın önemli bölümünün AB ülkelerine yapıldığı, AB ülkelerinde de organik ürünlere olan talep de dikkate alındığında, organik fındık üretimine de gereken önem verilmelidir.

10- Fındık piyasaları ve ihraç fiyatlarında istikrar sağlanabilmesi için fındık ticaret ve pazarlama alt yapısının güçlendirilmesi gerekmektedir. Gelişen ve değişen iç ve dış dinamikler karşısında, “üretim-pazarlama-tüketim” şeklinde özetlenebilecek tedarik zincirinin, pazarlama aşamasının

bütünleyici halkalarını oluşturan ürün borsaları ve lisanslı depoculuk sisteminin ve buna yönelik gerekli alt yapının oluşturulması bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Bu ihtiyaçtan hareketle, ürün borsaları ve lisanslı depoculuk gibi çağdaş tarım ürünleri ticaret ve pazarlama alt yapılarının kurulması yönünde çalışmalar başlatılmış ve ülkemizde ürün ihtisas borsaları ve lisanslı depoların kurulmasına imkan sağlayan mevzuat alt yapısı tamamlanmıştır.

Gelinen noktada, TMO ve TOBB ortaklığı ile kurulan TMO-TOBB Tarım ürünleri Lisanslı Depoculuk Sanayi ve Ticaret A.Ş. (LİDAŞ) 2010 yılında lisans alarak faaliyetlerine başlamış, 2012 yılında da fındık ürünü konusunda faaliyetlerine başlayan şirket Ordu/Ünye'de 25 bin ton ve Düzce'de 10 bin ton kapasiteli depolarla hizmet vermeye başlamıştır. Ancak 2012 ve 2013 dönemlerinde istenilen ürün depolama kapasitesine ulaşamaması ve yüksek maliyetlerden dolayı; 31.12.2013 tarihinde alınan yönetim kurulu kararı ile şirketin fındık depolama faaliyetine son verilmesi kararlaştırılmıştır.

Giresun Ticaret Borsası öncülüğünde Türkiye Odalar Borsalar Birliği (TOBB), Giresun Valiliği - Giresun İl Özel İdaresi, Rize Ticaret Borsası, Düzce Ticaret Borsası ortaklığında Giresun'da Giresun Fındık Lisanslı Deposu ve Spot Borsası kurulması projesinin operasyonel anlaşması imzalamıştır. AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı kapsamında desteklenen projenin bütçesi 9.450.309 €'dur. (AB Katkısı : 7.753.979 € / Ulusal Katkı = 1.696.331 €) Projenin şu anda inşaat işleri aşaması da tamamlanmış olup, Giresun Fındık Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. 29/11/2016 tarihinde kurulmuştur. Söz konusu Şirketine 25/08/2017 tarihinde lisans verilmiş ve 17.000 ton kapasite ile faaliyete geçmiştir. 2017 fındık sezonunda TMO ile protokol yapılarak lisanslı depodan fındık alımı yapılmıştır ve lisanslı depo tam kapasite ile fındık alımı yapmıştır.

Bu gün, depolara ilgi arzu edilen aşamada olmasa da, önümüzdeki dönemde gerekli ilave tedbirler alınarak fındık ürününde lisanslı depoculuk sistemine olan talebin arttırılması gerekmektedir.

10 -BASINDAN FINDIK İLE İLGİLİ BAŞLIKLAR

FINDIK FİYATLARI : Fındık borsalarında oluşan fiyatlar ve alım-satım istatistikleriyle oluşturulan rapora göre;

Akçakoca	Giresun	Kocaeli	Ordu	Sakarya	Samsun
12,50 TL	12,00 TL	11,50 TL	12,00 TL	11,50 TL	12,50 TL
13,60 TL	14,88 TL	13,94 TL	13,00 TL	13,94 TL	13,00 TL
Trabzon	Zonguldak	Ünye	Terme	Fatsa	Düzce
11,50 TL	11,50 TL	12,00 TL	12,00 TL	12,00 TL	12,50 TL
13,00 TL	13,94 TL	13,00 TL	13,00 TL	13,00 TL	13,60 TL

457 BİN FINDIK ALINIP-SATILDI : Borsalarda bu yıl kasım ayı sonu itibari ile 457 bin ton fındığın işlem gördüğü bildirildi. Giresun Ticaret Borsası'ndan yapılan yazılı açıklamada, fındık üretimi gerçekleştirilen bölgelerdeki ticaret borsalarında 2017 yılı kasım ayı sonu itibari ile işlem görülen fındık miktarının 457 bin 667 ton olduğu belirtildi.

Söz konusu dönemde en fazla fındık işleminin 106 bin 910 ton ile Sakarya'da gerçekleştiği vurgulanan açıklamada, Sakarya'yı 86 bin 485 ton ile Düzce ve 74 bin 37 ton ile de Ordu ticaret borsalarının izlediği ifade edildi. GTB' de ise ağustos ve kasım aylarında 48 bin 266 ton fındığın işlem gördüğü kaydedildi.

REKOLTE TESPİT ÇALIŞMALARI BAŞLATILDI : Saha çalışmalarının 10 Temmuz 'da tamamlanması hedefleniyor.

Giresun Gıda Tarım ve Hayvancılık müdürü Muhammed Angın, 2018 yılı tahmini fındık rekoltesi tespit çalışmalarına dün itibarıyla başladığını söyledi.

Angın, müdürlükleri koordinesinde Giresun Üniversitesi, Giresun Ticaret Borsası, Fiskobirlik, Karadeniz İhracatçılar Birliği, Giresun Ziraat Odası, Fındık Araştırma Enstitüsü ve bazı ilgili kurumların temsilcilerinin katıldığı rekolte tespit komisyonunun kurulduğunu belirtti.

Komisyonun dün itibarıyla sahada il genelinde bahçelerde çotanak sayımı yaptıklarını kaydeden Angın, çalışmalarının 10 temmuz' a kadar tamamlanmasının hedeflendiğini aktardı. Ortaya çıkan verilerinin ilgili komisyon tarafından raporlanacağı belirtildi.

BORSADA 737 BİN TON FINDIK İŞLEM GÖRDÜ : Ticaret borsalarında bu yıl mayıs sonu itibarıyla yaklaşık 737 bin ton fındığın işlem gördüğü bildirildi.

Giresun Ticaret Borsası'ndan yapılan yazılı açıklamada, fındık üretimi gerçekleştirilen bölgelerdeki toplam 21 ticaret borsasında 1 Ağustos-31 Mayıs 2018 döneminde işlem gören fındık miktarı hakkında bilgi verildi.

Mayıs ayı sonu itibarıyla borsalarda işlem gören fındık miktarının 736 bin 909 ton olduğu belirtilen açıklamada, söz konusu dönemde en fazla fındık işleminin 154 bin 759 ton ile Sakarya'da gerçekleştiğine işaret edildi. Açıklamada, Sakarya'yı 135 bin 452 tonla Ordu ve 125 bin 941 tonla Düzce ticaret borsalarının izlediği kaydedildi. GTB 'de ise söz konusu dönemde 87 bin 176 ton fındığın işlem gördüğü ifade edildi.

FINDIK FİYATI SEZONA 13 LİRADAN BAŞLADI : Başkan İbaşı, 'Serbest piyasada net fiyat oluştu. Yeni sezona 1 kilogram fındığın fiyatı 13 liradan başladı ve randıman farkıyla bu rakam daha da yukarı çıkıyor' dedi.

İbaşı, yaptığı açıklamada, hasat edilen yeni mahsul fındığın, pazara inme sürecine girdiğini belirtti. Serbest piyasada net bir fiyat oluştuğunu vurgulayan İbaşı, 'Yeni sezona bir kilogram fındığın fiyatı 13 liradan başladı ve randıman farkıyla bu rakam daha da yukarı çıkıyor ancak bu fiyat, bir kilogram fındığın maliyetinin 10 lira civarında ve rekoltenin düşük olmasından yola çıkarsak çiftçiye memnun etmeyecektir ' ifadesini kullandı.

EMANETE BIRAKIYOR : İbaşı, pazara emanet fındığın da inmeye başladığını belirterek, şöyle devam etti: 'Fındığını saklama imkanı bulamayan çiftçimiz ürününü emanete bırakıyor. Bugünlerde de pazara indirilen fındıkların büyük kısmı tüccara emanet için bırakılıyor. Çiftçilerimizden emanete fındık bırakmamalarını istiyoruz ama illa 'Ben bırakacağım' diyen varsa da kendilerinden tercihlerini lisanslı depodan yana kullanmalarını istiyoruz.' Depoya getirilecek fındıkların güvence altında olduğu ve istenilmediği sürece satılmayacağına işaret eden İbaşı, şunları kaydetti : ' Teslim edilen ürün miktarına karşılık ürün senedi veriyoruz. Bu senetle ihtiyacınız varsa bankadan kredinizi çekebiliyorsunuz. Teminat olarak gösterebiliyorsunuz. Ürün senedini istediğiniz gibi nakde çevirebiliyorsunuz.'